

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

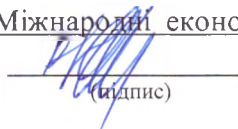
**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ
СПРАВИ**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

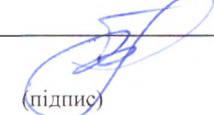
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Процес розвитку міжнародного лізингу»

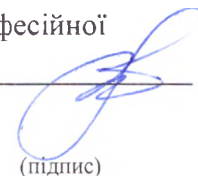
Здобувача вищої освіти І (бакалаврського) рівня, 4-го курсу, МЕБ 19-1 групи,
спеціальності (292 міжнародні економічні відносини),
освітня програма («Міжнародні економічні відносини»)

(підпис)

Рижаков А.А.
(прізвище, ім'я, по батькові)

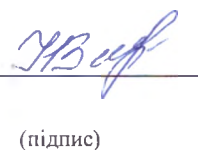
Науковий керівник
(підпис)

Белінська Я.В. д.е.н., професор кафедри міжнародних
економічних відносин
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Гарант освітньо-професійної
програми
(підпис)

Белінська Я.В. д.е.н., професор кафедри міжнародних
економічних відносин
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____
протокол від «10» 05 2023 № 12

Завідувач
кафедри
(підпис)

Стежко Н.В. д.е.н., професор, кафедри міжнародних
економічних відносин.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 25 . 12. 05 2023

(дата)

[підпис]
(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

90 запису
(до захисту, на доопрацювання)

10. 05. 2023
(дата)

[підпис]
(підпис)

Результат захисту

4 (с)
(оцінка)

13. 06. 2023
(дата)

[підпис]
(підпис)

Голова комісії:

[підпис]
(підпис)

А. А. Жаремон
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

Ж. В. Векно
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Я. В. Балісевич
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

О. В. Касяк
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	27		Белінська Л.В.
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	4		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	42		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	7		Харченко Л.А. Белінська Л.В. Белінська Л.В. Белінська Л.В.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	18		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	2		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	31		Харченко Л.А.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	73		Белінська Л.В. Белінська Л.В.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	ЕКТС Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
73	C	4	13.06.2023	Харченко Л.А. Белінська Л.В. Белінська Л.В. Белінська Л.В.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	B	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра міжнародних економічних відносин
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

Затверджую
Завідувач кафедри В. В. В.
« 18 » 08 2018

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти

Рижакову Андрію Андрійовичу

1. Тема кваліфікаційної роботи: Процес розвитку міжнародного лізингу

Затверджена наказом ректора від «9» 11 2018 № 187

2. Строк здачі закінченої роботи 4.05.2023

3. Цільова установка процес розвитку міжнародного лізингу

4. Мета роботи: полягає у вивченні теоретичних аспектів розвитку міжнародного лізингу, аналіз процесу розвитку міжнародного лізингу та визначення перспектив його використання на сучасному етапі.

Об'єкт дослідження технології, механізми та умови здійснення міжнародного лізингу.

Предмет дослідження: процес розвитку міжнародного лізингу.

База дослідження: Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна служба статистики України, Всесвітній економічний форум тощо.

5. Вихідні дані до роботи законодавчі акти, нормативно-правова література, методичні рекомендації, наукові статті, навчальні економічні джерела, інформація одержана з мережі інтернет, публікації з журналів і газет, статистична звітність Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України тощо.

6. Перелік графічного матеріалу: 17 таблиць, 12 рисунків.

7. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

1.1 Еволюція, сутність, види, форми та принципи проведення міжнародних лізингових операцій (послуг)

1.2 Механізм здійснення та законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій

2.1 Аналіз міжнародного ринку лізингових послуг

2.2 Оцінка ефективності міжнародного лізингу в Україні

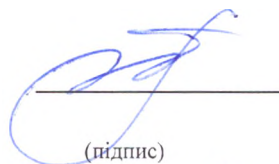
Розділ 3. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного лізингу

1. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Вибір теми	до 01.11.2022р.	1. 11. 2022
2	Вивчення літературних джерел та складання плану роботи	до 10.12.2022 р.	10. 12. 2022
3	Підготовка 1 розділу дипломної роботи та надання його керівнику	10.12.2022 р.	10. 12. 2022
4	Підготовка 2 розділу дипломної роботи та надання його керівнику	1.02.2023 р.	1. 02. 2023
5	Доопрацювання 1 та 2 розділу дипломної роботи та надання їх керівнику	10.02.2023 р.	10. 02. 2023
6	Підготовка 3 розділу дипломної роботи та подання їх керівнику	10.03.2023 р.	10. 03. 2023
7	Підготовка вступу та висновків до дипломної роботи та подання її керівнику	01.04.2023 р.	1. 04. 2023
8	Доопрацювання дипломної роботи та подання її керівнику	01.05.2023р.	1. 05. 2023
9	Отримання відгуку керівника дипломної роботи	до 06.05.2023 р.	10. 05. 2023
10	Допуск дипломної роботи до захисту (попередній захист)	6-10.05.2023р.	10. 05. 2023
11	Отримання зовнішньої рецензії на дипломну роботу	Орієнтовно до 10.05.2023р.	10. 05. 2023
12	Захист дипломної роботи	Орієнтовно 10-15.06.2023 р.	12 - 13. 06. 2023

2. Дата видачі завдання «25» 10 2022

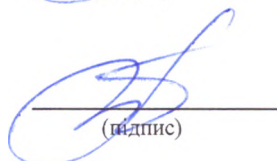
3. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

(підпис)

Белінська Я.В.

(прізвище, ініціали)

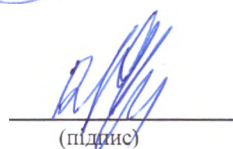
4. Керівник освітньо-професійної програми

(підпис)

Белінська Я.В.

(прізвище, ініціали)

5. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Рижаков А.А.

(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Процес розвитку міжнародного лізингу

Мета роботи полягає у вивченні теоретичних аспектів розвитку міжнародного лізингу, аналіз процесу розвитку міжнародного лізингу та визначення перспектив його використання на сучасному етапі.

Завданнями роботи є охарактеризувати еволюцію, сутність, види, форми та принципи проведення міжнародних лізингових операцій (послуг); дослідити механізм здійснення та законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій; проаналізувати міжнародний ринок лізингових послуг; оцінити ефективність міжнародного лізингу в Україні; висвітлити проблеми та перспективи розвитку міжнародного лізингу.

Предметом дослідження є процес розвитку міжнародного лізингу.

Об'єктом дослідження виступають технології, механізми та умови здійснення міжнародного лізингу.

Базою дослідження виступає Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна служба статистики України, Всесвітній економічний форум тощо.

За результатами дослідження сформульовані узагальнюючі висновки щодо розвитку міжнародного лізингу.

Одержані результати можуть бути використані для розробки стратегії розвитку міжнародного лізингу в Україні, для підвищення ефективності використання міжнародного лізингу підприємствами та для визначення потенційних ризиків та перешкод при використанні міжнародного лізингу.

Кваліфікаційна робота містить 61 сторінку, 17 таблиць, 12 рисунків, список використаних джерел з 44 найменувань, 3 додатків.

Ключові слова: лізингові угоди, лізингові компанії, міжнародний лізинг, міжнародні лізингові послуги, лізингові операції.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2023 рік.

Рік захисту кваліфікаційної роботи 2023 рік.

ABSTRACTS

The process of development of international leasing

The purpose of the work is to study the theoretical aspects of the development of international leasing, the analysis of the process of the development of international leasing and the determination of the prospects for its use at the current stage.

The tasks of the work are to characterize the evolution, essence, types, forms and principles of conducting international leasing operations (services); to investigate the mechanism of implementation and legal regulation of international leasing operations; to analyze the international market of leasing services; evaluate the effectiveness of international leasing in Ukraine; highlight the problems and prospects of the development of international leasing.

The subject of the research is the process of development of international leasing.

The object of the research is the technology, mechanisms and conditions of international leasing.

The research base is the National Bank of Ukraine, the Ministry of Finance of Ukraine, the State Statistics Service of Ukraine, the World Economic Forum, etc.

Based on the results of the research, general conclusions regarding the development of international leasing were formulated.

The obtained results can be used to develop a strategy for the development of international leasing in Ukraine, to increase the efficiency of the use of international leasing by enterprises and to determine potential risks and obstacles in the use of international leasing.

The qualification work contains 61 pages, 17 tables, 12 figures, a list of used sources with 44 titles, 3 appendices.

Key words: leasing agreements, leasing companies, international leasing, international leasing services, leasing operations.

The year of performance of qualification work is 2023.

The year of protection of qualifying work is 2023.

З М І С Т

Стор.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ	
МІЖНАРОДНОГО	6
ЛІЗИНГУ	
1.1. Еволюція, сутність, види, форми та принципи проведення міжнародних лізингових операцій (послуг)	6
1.2. Механізм здійснення та законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій	12
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО	
ЛІЗИНГУ	18
2.1. Аналіз міжнародного ринку лізингових послуг	18
2.2 Оцінка ефективності міжнародного лізингу в Україні	31
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ	42
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі міжнародний лізинг є важливим інструментарієм зовнішньоекономічної торгівлі, котрий стимулює підприємницький розвиток, допомагає підприємницьким структурам реалізовувати інвестиційні проекти, збільшує їх конкурентоздатність, сприяє залученню іноземних коштів та розвитку міжнародних відносин.

Актуальність теми зумовлена тим, що міжнародні лізингові послуги є одним із шляхів залучення додаткового іноземного інвестування, котре є засобом модернізації основних фондів і впровадження сучасних технологій у країні.

Міжнародний лізинг із своїми можливостями є поштовхом для технічного переозброєння, збільшення потрібних потужностей промислових підприємницьких структур та структурних економічних перетворень загалом. Тому провідні міжнародні лізингові компанії активно адаптуються до реальних потреб сучасної ринкової економіки, впроваджуючи сучасні форми та методи лізингових операцій і розширюючи можливі сфери використання.

Однак українські компанії не зовсім розуміють переваги міжнародного лізингу, тим самим стримуючи розвиток даного фінансово - інвестиційного інструментарію, і не застосовують увесь потенціал лізингу. Постійне застосування міжнародних лізингових операцій допоможе розв'язати проблемні питання макроекономічної стабілізації та вивести українську економіку на курс стабільного економічного зростання.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Серед науковців, які зробили вагомий внесок у розробку концептуальних засад розвитку міжнародного лізингу в сучасних умовах глобалізації світової економіки слід назвати Н. Борисенка, А. Васильченка, О. Гриценка, Т. Єрмакової, Н. Коваленка, А. Карпової, М. Колесника, Г. Колесніченка, А.

Кучеренка, С. Максименка, І. Марковича, Н. Павлової, та інших. Дослідженню лізингового механізму інвестування присвятили свої роботи такі науковці, як П. Андерсон, В. Бакуменко, П. Біагі, Р. Вансіл, Н. Васільєв, Е. Кабатова та інші. Сучасні дослідження вітчизняного лізингового ринку здійснювали такі науковці, як О. Годованець, А. Загородній, В. Іванишин, Н. Селюченко Г. Отливанська, М. Ричка, Н. Потривасва та ін.

Разом з тим, проблематика розвитку міжнародного ринку лізингу з урахуванням особливостей макроекономічної ситуації у країнах з різним рівнем економічного розвитку у зв'язку із розгортанням та світової економічної кризи та у післякризовий період не знайшла повного висвітлення

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних аспектів розвитку міжнародного лізингу, аналіз процесу розвитку міжнародного лізингу та визначення перспектив його використання на сучасному етапі.

Головними завданнями дипломної роботи є:

- охарактеризувати еволюцію, сутність, види, форми та принципи проведення міжнародних лізингових операцій (послуг);
- дослідити механізм здійснення та законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій;
- проаналізувати міжнародний ринок лізингових послуг;
- оцінити ефективність міжнародного лізингу в Україні;
- висвітлити проблеми та перспективи розвитку міжнародного лізингу.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження дипломної роботи є технології, механізми та умови здійснення міжнародного лізингу.

База дослідження. Базою дослідження є Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна служба статистики України, Всесвітній економічний форум тощо.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є процес розвитку міжнародного лізингу.

Методи дослідження. При написанні роботи використовувалися як загальнонаукові, так і специфічні методи наукового пізнання. В роботі використано такі методичні прийоми як: зіставлення, індукції та дедукції, наукової абстракції (для вивчення та узагальнення теоретичних аспектів розвитку міжнародного лізингу); аналізу та синтезу (при аналізі міжнародного ринку лізингових послуг); статистичний і графічний методи (при оцінці ефективності міжнародного лізингу в Україні).

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти, нормативно-правова література, методичні рекомендації, наукові статті, навчальні економічні джерела, інформація одержана з мережі інтернет, публікації з журналів і газет, статистична звітність Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження полягають у можливості використання їх для розробки стратегії розвитку міжнародного лізингу в Україні, для підвищення ефективності використання міжнародного лізингу підприємствами та для визначення потенційних ризиків та перешкод при використанні міжнародного лізингу.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 17 таблиць, 12 рисунків, 3 додатків. Список використаних джерел містить 44 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ

1.1 Еволюція, сутність, види, форми та принципи проведення міжнародних лізингових операцій (послуг)

У давні часи виникла система майнових відносин, яка привела до виникнення лізингу як форми оренди майна. Проте, сам лізинг не був окремим економіко-правовим інститутом до XIX століття. Хоча існують докази перших договорів оренди майна в давнину, як от у шумерському місті Ур близько 2000 років тому [7, с. 31]. Тому, хоча існують деякі докази про існування лізингу в минулому, цей термін не можна використовувати для опису цих відносин, як самостійного явища, до його виокремлення у самостійний економіко-правовий інститут.

Історики, які вивчають розвиток лізингу в країнах Заходу, зазначають, що широке застосування лізингу в Західній Європі та США почалося після швидкого розвитку промисловості та залізничного транспорту [3, с. 148].

У XIX столітті лізингова діяльність стала більш поширеною завдяки розширенню асортименту орендованого майна в сільському господарстві, промисловості та транспорті. У XX столітті оренда стала ще більш популярною, оскільки виробники зрозуміли, що придбання нового обладнання коштує дуже дорого. Наприклад, телефонна компанія Белла надавала своє обладнання тільки в оренду. Лізинг автомобілів також став частою практикою у США та Західній Європі. Лізинг вважається самостійним економіко-правовим інститутом з 1954 року. [44, с. 449].

Формування міжнародного ринку лізингового бізнесу почалося у 80-90-х роках XIX століття. Пізніше з'явилися лізингові компанії, де лізинг став основним напрямком діяльності. Зараз міжнародний ринок лізингових послуг сконцентрований у визначених світових економічних центрах, таких як США, Західна Європа та Японія [27, с. 57].

У міжнародному контексті не існує єдиного визначення поняття «міжнародний лізинг» (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Сутність поняття «міжнародний лізинг» за різними науковцями

№	Автор, джерело	Характеристика поняття
1	Борисенко Н.М.[1]	«Форма фінансування зовнішньоекономічної діяльності, яка полягає в здійсненні транскордонної оренди рухомого майна, зазвичай з метою забезпечення підтримки міжнародної торгівлі та інвестицій».
2	Маркович І.П.[13]	«Міжнародна угода про передачу права користування рухомим майном від лізингодавця з однієї країни до лізингового підприємства або користувача з іншої країни на умовах договору лізингу з метою використання його в комерційних цілях».
3	Кучеренко А.І.[11]	«Міжнародна операція, яка передбачає передачу лізингодавцем (компанією з однієї країни) права користування рухомим майном лізинговому підприємству або користувачу з іншої країни на певний строк та за визначену плату з метою отримання комерційного ефекту».
4	Павлова Н.В, Ігнатенко О.В. [25]	«Є формою міжнародного бізнесу, що полягає в передачі права на користування обладнання або транспортних засобів на умовах лізингу від лізингодавця до лізингодувача в іншій країні з метою використання їх у виробничих або комерційних цілях».
5	Пархоменко О.М.[26]	«Є формою міжнародного бізнесу, що полягає у передачі права на користування обладнанням або транспортними засобами на умовах лізингу від лізингодавця до лізингодувача в іншій країні з метою використання».
6	Єрмакова Т.М. [5]	«Є формою міжнародної торгівлі, що полягає у передачі права на користування технікою, обладнанням, транспортними засобами або іншим майном від лізингодавця до лізингодувача з іншої країни на певний строк та за певну плату з можливістю викупу об'єкта лізингу в кінці терміну лізингування».

Джерело: [складено автором на основі даних]

Відповідно до таблиці 1.1 та вітчизняного законодавства, можемо сказати, що міжнародний лізинг є формою міжнародного бізнесу, що полягає у передачі права на користування рухомим майном від лізингодавця до лізингодувача в іншій країні за умови лізингу, з метою сприяння міжнародній торгівлі та інвестиціям.

Домінуючі показники міжнародного лізингу показано на рис 1.1.

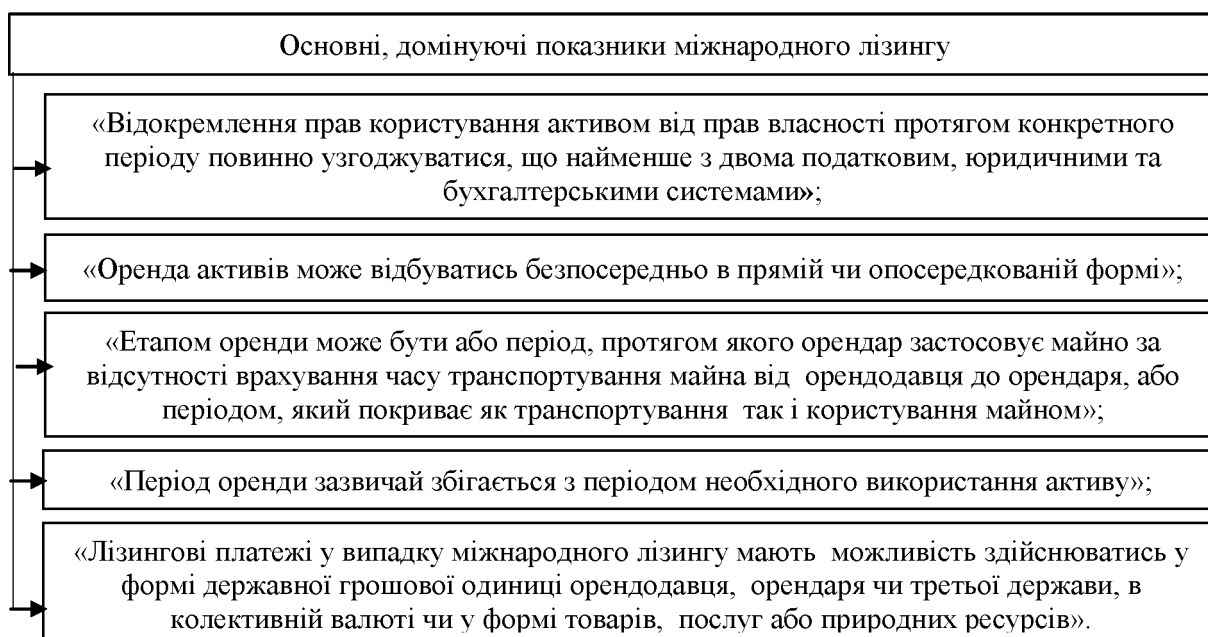

Рис 1.1 Основні, домінуючі показники міжнародного лізингу

Джерело: [8]

Міжнародний лізинг вважається вигідним для всіх сторін договору, існують три основні типи міжнародного лізингу, які можна виділити (див. рис. 1.2):

Рис 1.2 Загальні види міжнародного лізингу

Джерело: [12]

У залежності від умов угоди та правової системи країн, які беруть участь у міжнародній лізинговій операції, форми міжнародного лізингу можуть варіюватися. Така класифікація показана у додатку А [40, 36]. Документи, що регулюють умови міжнародного лізингу, можуть бути складені як в одному договорі, так і в окремих документах, залежно від умов угоди між сторонами.

Загальні форми міжнародного лізингу наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Форми міжнародного лізингу

Форма	Пояснення
Фінансовий лізинг	«Лізингодавець надає майно в оренду з правом викупу, що зазвичай здійснюється клієнтом в кінці орендного терміну».
Операційний лізинг	«Лізингодавець надає майно в оренду з правом використання, але без права викупу. Клієнт повертає майно в кінці терміну оренди або продовжує оренду».
Капітальний лізинг	«Лізингодавець надає майно в оренду з правом викупу, проте це право викупу може бути виконане клієнтом тільки після закінчення терміну оренди».
Прямий лізинг	«Лізингодавець надає фінансування для придбання майна, але не володіє майном і не надає його в оренду».
Сублізинг	«Лізингодавець передає своє право на майно, що перебуває під його контролем, іншій компанії в оренду».

Джерело: [40,36]

Міжнародний лізинг відбувається шляхом укладання договору між двома компаніями - лізингодавцем та лізингоприймачем. Основні принципи проведення міжнародних лізингових операцій представлені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Принципи проведення міжнародних лізингових операцій

Принцип	Пояснення
Правовий принцип	«Операції проводяться на основі взаєморозуміння та відповідних правових документів, які регулюють взаємовідносини між сторонами».
Економічний принцип	«Лізингова операція повинна бути економічно обґрунтованою для обох сторін».
Технічний принцип.	«Лізингова операція повинна бути належним чином організована, з урахуванням технічних особливостей техніки або обладнання, яке лізингується».

Принцип спеціалізації	«Орендодавець спеціалізується на виготовленні певного виду обладнання, яке він орендує».
-----------------------	--

Продовження таблиці 1.3

Принцип ризику	«Орендар несе ризик втрати або пошкодження майна під час перевезення та експлуатації».
Принцип фінансування	«Орендар забезпечує фінансування та оплату за оренду майна».
Принцип національного регулювання	«Операції з оренди майна повинні відповідати законодавству країн, де вони здійснюються».
Принцип ринку	«Орендна плата визначається в результаті конкуренції на ринку».
Принцип взаємовигідності	«Операції з оренди майна мають бути взаємовигідними для обох сторін».

Джерело: [18]

Міжнародний лізинг має ряд переваг для компаній з міжнародними бізнес-операціями. По-перше, це може знизити податкові витрати, оскільки лізингові платежі можуть бути списані з податкового прибутку компанії. По-друге, лізингодавець бере на себе витрати на обслуговування обладнання, що може зменшити витрати компанії на обслуговування. По-третє, лізинг надає фінансову гнучкість, дозволяючи компанії отримати необхідне обладнання без повної оплати його вартості. Нарешті, міжнародний лізинг може допомогти компанії розширити свої бізнес-операції за межами країни та збільшити доходи.

Усе це робить міжнародний лізинг важливим фінансовим інструментом для компаній, які мають міжнародні бізнес-операції. [18].

Основні функції міжнародного лізингу показано на рис 1.3.

Рис 1.3 Основні функції міжнародного лізингу

Джерело: [18]

Проаналізуємо більш детально дані функції.

Один з видів міжнародного лізингу - кредитування, полягає в тому, що лізингодавець надає фінансування клієнту для придбання активу, який потім здається в лізинг з можливістю викупу в кінці терміну лізингу.

Ще один вид - фінансовий лізинг, при якому лізингодавець купує актив і здає його в лізинг з правом викупу в кінці терміну лізингу. У цьому випадку клієнт оплачує вартість активу та відсотки з фінансування протягом терміну лізингу [18].

Успішність лізингового бізнесу у будь-якій сфері залежить від належного розуміння його суті та специфіки, а також правильного відтворення цих аспектів у методичних рекомендаціях та практичних рішеннях.

Міжнародний лізинг є процесом, що дозволяє компаніям отримувати доступ до необхідних активів за межами своєї країни шляхом їх лізингування. Це сприяє покращенню ефективності діяльності компаній, оскільки вони можуть користуватись активами без потреби у їх придбанні.

Застосування міжнародного лізингу в сучасних економічних умовах в різних країнах після кризового періоду може мати значний стабілізуючий вплив на макроекономіку та створити передумови для національного інноваційного розвитку.

Отже, на сучасному етапі міжнародний лізинг є дієвим інструментарієм для організацій, котрі прагнуть здійснювати свою діяльність за кордоном. Завдяки міжнародному лізингу фірми можуть брати у лізинг активи, тим самим не купляючи їх. Міжнародний лізинг види та форми, а також принципи здійснення лізингових операцій, котрі дозволяють створювати передумови для інноваційного розвитку і має значний стабілізаційний макроекономічний ефект.

1.2 Механізм здійснення та законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій

Регулювання міжнародних лізингових операцій може бути здійснене на різних рівнях - національному, міжнародному та регіональному. Кожен рівень законодавства встановлює правила та статус учасників операції відповідно до їх географічного розташування та міжнародних елементів операції. Національне законодавство визначає правовий статус учасників та їх взаємодію, міжнародне право застосовується у випадках, коли учасники операції знаходяться в різних країнах, а регіональне законодавство може бути застосоване в рамках регіональних економічних блоків або угод [32].

Правове регулювання міжнародних лізингових операцій залежить від правової системи країни та рівня розвитку правової культури учасників операції. У багатьох країнах існує національне законодавство, яке регулює лізингові операції, включаючи міжнародні. Наприклад, в Україні лізингові операції регулюються Законом України «Про лізинг»[28] та Цивільним кодексом України (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Національне законодавство проведення міжнародних лізингових операцій

Законодавство	Пояснення
Кодекс України про морське право	Регулює правила морських лізингових операцій
Кодекс України про цивільне законодавство	Регулює загальні правила укладання та виконання лізингових договорів
Закон України «Про фінансовий лізинг»	Регулює вітчизняні фінансові лізингові операції
Закон України «Про лізинг»	Регулює правила лізингу, які не обмежені фінансовими лізинговими операціями

Джерело: [18]

У США лізингові операції регулюються як федеральним, так і законодавством окремих штатів.

У міжнародній практиці також існує кілька міжнародних договорів та конвенцій, які визначають правові аспекти міжнародних лізингових операцій. Найбільш відомі з них - це Отська конвенція про міжнародний лізинг та Протокол до неї, які регулюють міжнародні лізингові операції. Крім того, існують різні стандарти та рекомендації щодо міжнародних лізингових операцій, такі як Рекомендації Інституту міжнародного лізингу та Міжнародні стандарти лізингу.

Інші нормативно – правові акти, що регулюють проведення міжнародних лізингових операцій показано у табл.1.5.

Таблиця 1.5

Міжнародне законодавство проведення міжнародних лізингових операцій

Назва документа	Прийнято	Сфера дії	Зміст
Конвенція ООН про уніфікацію певних правил	1988	Міжнародний	«Визначає загальні принципи міжнародного лізингу та визначає права та обов'язки сторін у лізингових відносинах».
Міжнародний закон про фінансовий лізинг	1998	Міжнародний	«Регулює лізингові операції, які мають фінансовий характер, тобто коли лізингодавець здійснює фінансування придбання обладнання або майна для лізингового користування».
Європейська конвенція про лізинг	1988	Європа	«Регулює лізингові операції в Європі та визначає права та обов'язки сторін у лізингових відносинах».
Кодекс України про лізинг	2004	Україна	«Регулює лізингові операції в Україні та визначає права та обов'язки сторін у лізингових відносинах».

Джерело: [22]

У 1988 році була прийнята Конвенція ООН про уніфікацію певних правил щодо міжнародного лізингу, яка є одним з ключових документів у регулюванні міжнародних лізингових операцій.

Враховуючи правову систему країни та рівень розвитку правової культури учасників операції, можуть застосовуватись різні правові норми та стандарти. Для успішного здійснення міжнародних лізингових операцій необхідно ознайомитись з правовими нормами країн, де планується здійснення операції, та з міжнародними правовими документами, які можуть застосовуватись до таких операцій.

При здійсненні міжнародних лізингових операцій дуже важливо дотримуватись принципів міжнародного приватного права, які допоможуть визначити, яка правова система буде застосовуватись до укладеної угоди, якщо вона здійснюється між різними країнами.

Крім того, у міжнародній лізинговій практиці можуть використовуватись міжнародні комерційні терміни, такі як Incoterms та URDG, які встановлюють обов'язки та ризики сторін та правила їх взаємодії [19].

В регулюванні міжнародних лізингових операцій важливу роль відіграють національні законодавства, міжнародні договори та конвенції, принципи міжнародного приватного права та міжнародні комерційні терміни. Для успішного здійснення таких операцій, необхідно дотримуватись відповідних правових норм та стандартів.

Перед тим як дослідити механізм здійснення міжнародних лізингових операцій, визначимо суб'єктів їх здійснення (рис 1.4).

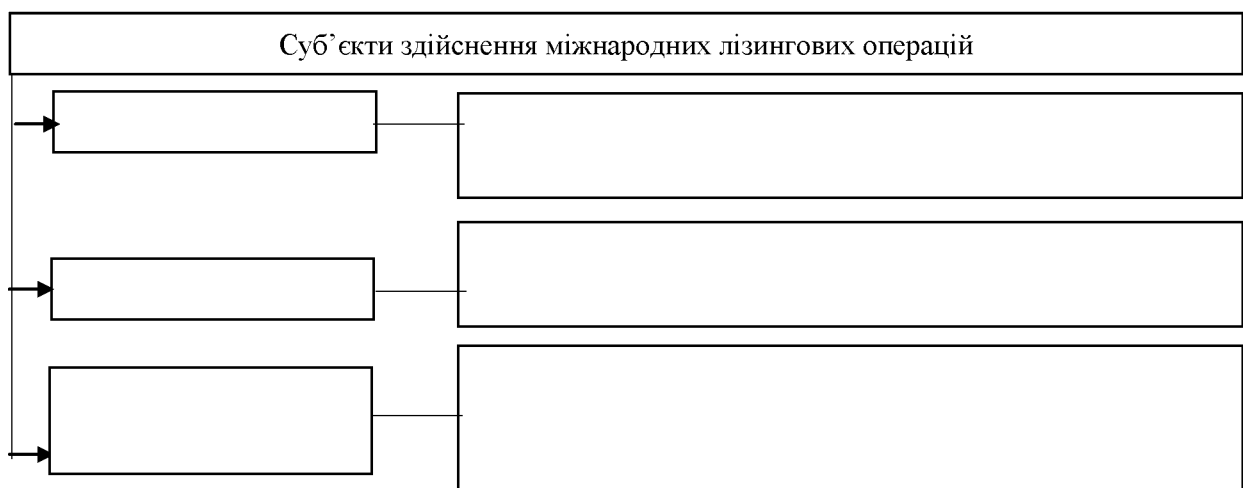

Рис 1.4 Суб'єкти здійснення міжнародних лізингових операцій

Джерело: [8]

Механізм реалізації міжнародних лізингових операцій передбачає укладення угоди між компанією-лізингодавцем та компанією-лізингоприймачем про передачу права користування активами на певний період. Зазвичай лізингодавець залишає власність на активи, а лізингоприймач має право користуватися ними за умовами, які були визначені угодою. Міжнародні лізингові операції можуть бути здійснені безпосередньо між двома компаніями з різних країн або з використанням лізингової компанії як посередника. У такому випадку лізингова компанія діє як посередник між лізингодавцем та лізингоприймачем, забезпечує фінансування, страхування, обслуговування активів та інші послуги.

Міжнародний лізинг може мати багато фінансових і юридичних аспектів, таких як податкові зобов'язання, ризики змін валютного курсу, виконання міжнародних правил та регуляторних вимог. Залежно від умов угоди, міжнародні лізингові операції можуть бути вигідними для обох сторін - як лізингодавців, так і лізингоприймачів.

Механізм здійснення міжнародних лізингових операцій складається з наступних етапів (рис 1.5):

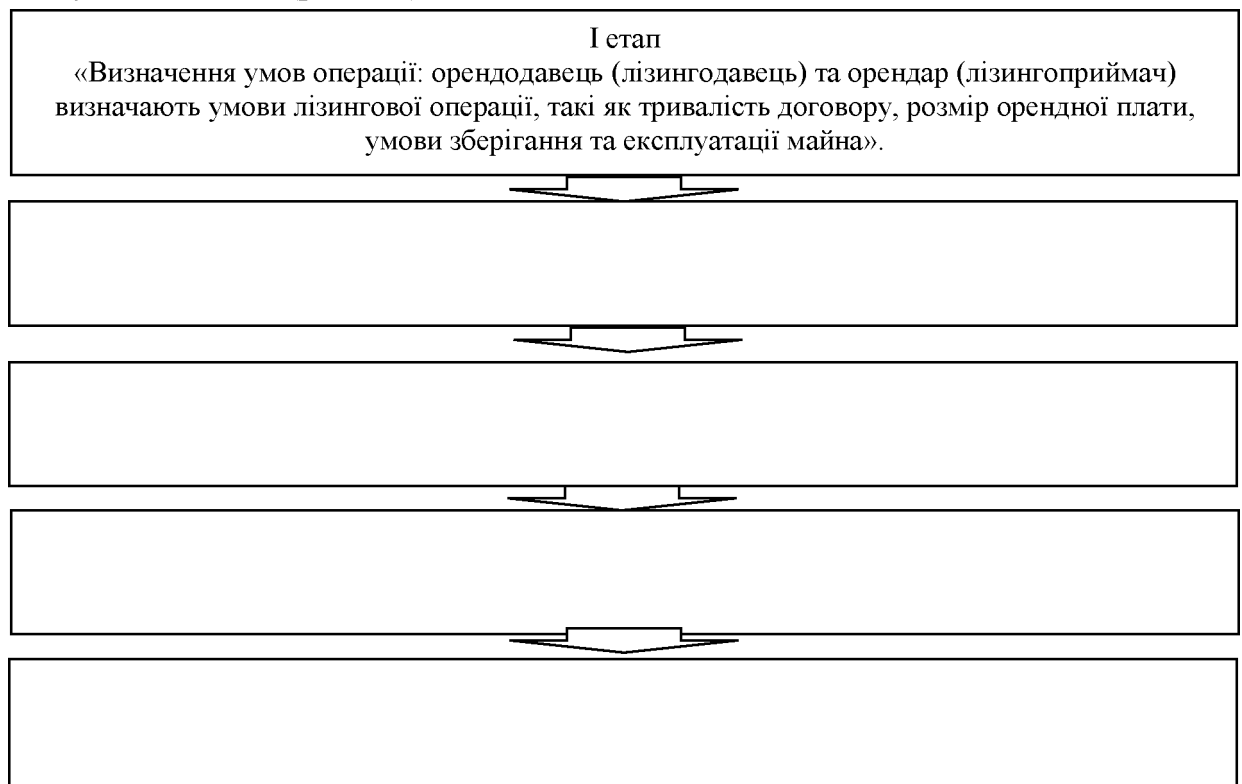

Рис 1.5 Етапи здійснення міжнародних лізингових операцій

Джерело: [32]

Для компанії-лізингодавця, укладання міжнародних лізингових угод може бути вигідним з причини розширення географії свого бізнесу та залучення нових клієнтів з інших країн. За допомогою цього інструменту, лізингодавець може забезпечити стабільний прибуток від передачі права користування активами, що сприяє підвищенню фінансових потоків. Крім того, лізингодавець зберігає власність на активи, що дозволяє йому контролювати їх стан та використання.

Міжнародний лізинг може бути вигідним для лізингоприймача, оскільки він може отримати доступ до нових технологій та обладнання без необхідності купувати їх на власні кошти. Лізингоприймач може також скористатись послугами з обслуговування та ремонту активів від лізингової компанії, що допоможе зменшити витрати на утримання активів у хорошому стані. Крім того, міжнародний лізинг може дозволити лізингоприймачеві зменшити витрати на податки та митні збори, оскільки вони можуть бути розподілені між лізингодавцем та лізингоприймачем.

Незважаючи на потенційні переваги, міжнародний лізинг також має свої ризики. Наприклад, небезпека зміни валютних курсів може привести до втрат для обох сторін, які беруть участь у угоді. Крім того, лізингодавці можуть стикнутися з проблемами, пов'язаними з фінансуванням, що може призвести до затримок у виконанні угоди. Ризики, які можуть виникнути під час проведення міжнародного лізингу, перераховано у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Перелік ризиків, які можуть виникнути під час проведення міжнародних лізингових операцій

Ризики	Пояснення
Валютний ризик	«Ризик втрати або збитку, який виникає в результаті непередбачуваної зміни валютних курсів».

Політичний ризик	«Ризик, пов'язаний зі змінами в політичній ситуації в країні, де проводиться операція лізингу. Наприклад, введенням економічних санкцій або змінами в законодавстві».
Кредитний ризик	«Ризик, пов'язаний з можливістю неплатежів з боку лізингоприймача, що може призвести до збитків для лізингодавця».

Продовження таблиці 1.6

Податковий ризик	«Ризик пов'язаний з невідповідністю лізингоприймача вимогам податкового законодавства в країні, де проводиться операція лізингу».
Юридичний ризик	«Ризик, пов'язаний з можливими конфліктами міжнародного права та національного законодавства, а також зі змінами в законодавстві в країні, де проводиться операція лізингу».
Технічний ризик	«Ризик пов'язаний з можливими технічними проблемами, зносом та втратою активів в процесі лізингу».
Ризик зміни ринку	«Ризик пов'язаний зі зміною попиту на лізинговані активи, що може призвести до зменшення їх ціни та непотрібності використання їх лізингоприймачем».

Джерело: [10]

Наявність таких ризиків може значно вплинути на успішність та прибутковість міжнародних лізингових операцій, внаслідок чого виникає необхідність у їх управлінні та зменшенні впливу на бізнес-операції.

Крім того, проведення міжнародного лізингу може стикатися з проблемами, пов'язаними зі складністю правового регулювання та законодавства в різних країнах, що може призвести до невизначеності у визначенні прав та обов'язків сторін угоди. На додаток до цього, також можуть виникнути проблеми зі збереженням та захистом прав на інтелектуальну власність, яка використовується в активах, що передаються в лізинг. [10].

Отже, міжнародні лізингові операції є ефективним інструментом для отримання нового обладнання та технологій без необхідності купівлі їх на власні кошти. Однак, ці операції пов'язані з ризиками, такими як валютні коливання, правова невизначеність та інші, які можуть негативно позначитися на успішності та прибутковості угод. Законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій відрізняється в різних країнах, тому слід

мати на увазі правові аспекти перед підписанням будь-яких угод. Загалом, міжнародний лізинг може бути вигідним інструментом, якщо його використовувати з урахуванням ризиків та правових вимог.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ

2.1 Аналіз міжнародного ринку лізингових послуг

В сучасній міжнародній економіці міжнародний лізинг стає все більш перспективним і активно розвивається в контексті глобалізаційних процесів. Це відображається в зростанні та розширенні світового лізингового ринку, що має значні перспективи для розвитку та стабілізації світової економіки. Використання лізингу є важливим фінансовим інструментом для модернізації економіки та залучення інвестицій [29].

Наше дослідження показало, що світова лізингова галузь демонструвала невелике зниження обсягів нового бізнесу в 2021 році після десятиліття безперервного зростання (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Обсяг лізингових угод і зростання по регіонах, 2020-2021 роки

№п /п	Регіон	Річний обсяг, млрд дол. США	Зростання 2020-2021 рр., %	Частка світового ринку, 2020	Частка світового ринку, 2021	Зміна ринкової частки 2020 - 2021, %
1	Північна Америка	510,40	7,4	35,5	34,9	-0,6
2	Європа	446,50	7,8	31,0	30,5	-0,5
3	Азія	448,0	11,4	30,0	30,6	0,6
4	Австралія та Нова Зеландія	26,70	1,1	2,0	1,8	-0,1
5	Південна Америка	26,70	74,0	1,1	1,8	0,7

6	Африка	4,9	9,3	0,3	0,3	0,0
7	Всього по світу	1463,19	100,00	100	100	-

Джерело: [39,37]

З таблиці 2.1 можемо сказати, що глобальна лізингова галузь повідомила про вражаюче зростання обсягів нових операцій на 9,3% у 2021 році, оскільки глобальні економіки вийшли з карантину та відновилися інвестиції в обладнання.

Три регіони, Північна Америка, Європа та Азії, припадає 96% світового обсягу лізингу. У Північній Америці зафіксовано зростання нових бізнесів на 7,4%, у Європі – на 7,8%. Бізнес в Азії зріс на 11,4%, зробивши її другим за величиною регіоном після Північної Америки. В інших країнах Південна Америка зросла на вражаючі 74%. Австралія/Нова Зеландія зросла на 1,1%, а Африка – на 9,3% [4].

Дані, зібрані за перші у 2021 році, свідчать про те, що нова бізнес - активність відновилася, і що обсяги швидко відновляться до рівня до 2020 року (рис 2.1).

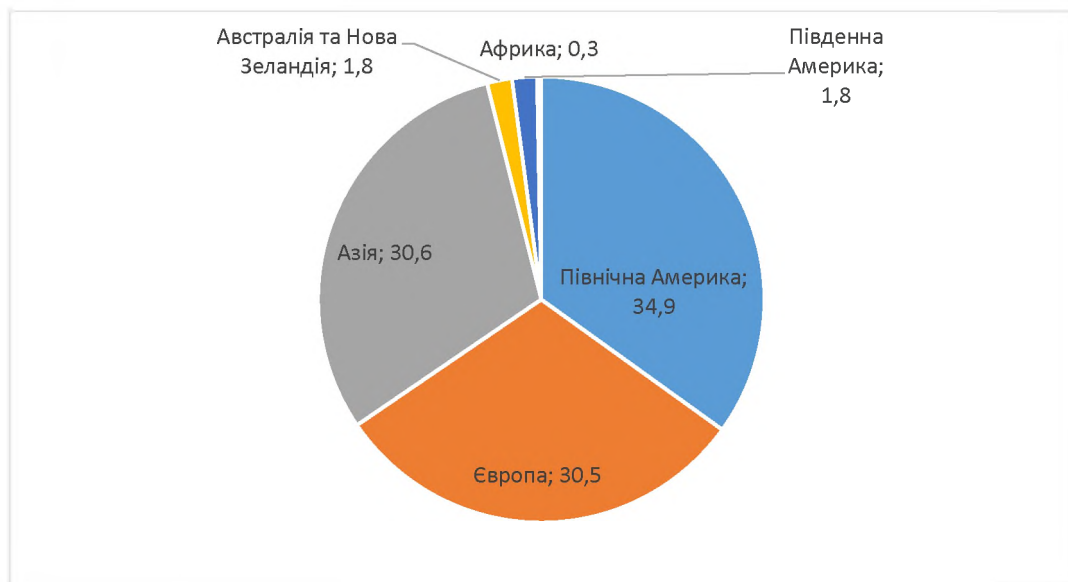

Рис.2.1. Питома вага регіонів на світовому ринку лізингу , 2021 р., %.

Джерело: [39,37]

50 найбільших країн повідомили про обсяг нових операцій у розмірі 1463,19 мільярдів доларів США у 2021 році, що більше порівняно з 1338,19 мільярдів доларів США у 2020 році. Звіт показує, що глобальна галузь лізингу зросла на 84% за останнє десятиліття (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Обсяг лізингу за регіонами, 2019-2021 рр., млрд. дол. США

	2019	2020	2021
Європа	448,0	414,4	446,50
Північна Америка	509,8	475,4	448,0
Азія	3655,9	402,1	26,70
Південна Америка	13,9	15,3	26,70
Австралія та Нова Зеландія	27,3	26,4	4,9
Африка	7,5	4,5	1463,19
Всього	1362,4	1338,2	510,40

Джерело: [39,37]

При аналізі цих даних важливо підкреслити, що використовується долар США як базова валюта для порівняння країн із використанням валютних курсів, що діють на кінець року.

Слід бути обережним, проводячи порівняння за рік для окремих країн і регіонів у цих даних, оскільки коливання валют неминуче впливають на показники долара США. Цифри зростання, що наведені у (Додаток Б) [39,37], є такими, як фактично повідомила кожна країна до конвертації в долари США, тому на них не впливають примхи валютних коливань і дають справжню картину внутрішніх показників за рік.

Виходячи із (Додаток Б)[23,24] більш детально проаналізуємо кожен міжнародний ринок лізингових послуг.

Північна Америка. Північноамериканський регіон складається з США, Канади та Мексики. Сектор зберігає свою позицію як найбільший у світі ринок лізингу з обсягом нових операцій у 510,4 мільярдів доларів США, що становить 34,9% загальної частки світового ринку лізингового обладнання.

США є домінуючим гравцем у регіоні та найбільшим світовим ринком лізингу. Відповідно до щорічного опитування ELFA щодо фінансування обладнання (SEFA), у 2021 році обсяг нових операцій із фінансування обладнання в США зріс на 7,4% [35].

Новий бізнес у Канаді зріс на 6,9% у 2021 році. Згідно з даними, наданими Alta Group, у Мексиці у 2021 році кількість нових бізнесів у місцевій валюті зросла на 2,3%.

Європа. Європа повідомила про збільшення нового бізнесу на 7,8% у 2021 році у доларах США, у результаті чого загальний обсяг нового бізнесу склав 446,5 млрд доларів США, і це третій за величиною регіон у світі. На Європу припадає 30,5% загального світового обсягу [16].

Протягом 2019-2021 років лізинг транспортних засобів та обладнання зріс на 39,4% і 24,7% відповідно. У 2021 році обсяги лізингу нерухомості, хоча й повільніше, ніж обладнання, також зросли на 7,8% у нових обсягах. Відновлення лізингового бізнесу було широким у європейських країнах (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Зведені дані по лізинговим угодам в Європі за 2019 - 2021 роки,

млн. євро.

	2019		2020		2021	
	млн євро	% до 2018 р.	млн євро	% до 2019 р.	млн євро	% до 2020 р.
1. Операційний дохід	10 551	2,4	10 205	-3,3	12 083	18,4
2. Операційні витрати	5 290	4,3	5 212	-1,5	5 508	5,7
3. Забезпечення збитків за кредитами	1 313	29,2	2 175	65,7	550	-74,7
4. Прибуток до оподаткування	3 909	-8,0	2 798	-28,4	6 055	116,4
5. Активи, зважені на ризик на кінець періоду	199 742	3,1	194 975	-2,4	199 371	2,3
6. Портфель на кінець періоду	286 414	3,9	281 553	-1,7	289 700	2,9
7. Нові обсяги лізингового бізнесу	114 013	4,6	99 852	-12,4	109 452	9,6

Джерело: [39,37]

Більшість національних ринків лізингу показали позитивні результати: понад три чверті європейських країн зафіксували двозначне зростання у 2021 році порівняно з попереднім роком.

П'ять провідних європейських країн (Велика Британія, Німеччина, Франція, Італія та Швеція) входять до 10 найкращих країн світу для нового бізнесу, на них припадає 68% загального європейського обсягу.

Сполучене Королівство та Німеччина позицінуються як третій і четвертий за величиною ринки лізингу у світі та залишаються домінуючими гравцями в Європі. У 2021 році на них припадало 40,8% європейського ринку та 12,5% світового.

У 2021 році галузь лізингу Великої Британії залучила 91,9 мільярда доларів США в новий бізнес, зареєструвавши збільшення обсягів бізнесу на 14,3% (у місцевій валюті) порівняно з попереднім роком і поставивши її на третє місце у світовому рейтингу після США та Китаю.

Другим за величиною ринком лізингу в Європі є Німеччина. Новий бізнес зріс на 21,8% у 2021 році до 90,4 млрд доларів США, що посідає четверте місце.

Франція залишається на шостому місці в топ-50 рейтингу з новим обсягом бізнесу в 59,6 мільярда доларів США та зростанням на 12,5%. Італія є четвертим за величиною європейським ринком із новим обсягом у 34,4 мільярда доларів США та зростанням бізнесу на 25,6%.

Дані з Росії були виключені для статистичного звіту Leaseurope 2021, як і Україна. Ми зробили оцінку нового лізингового бізнесу для Росії. Минулого року Україна посідала 40 місце в Global Leasing Report, але цього року Україна виключена зі звіту через брак даних.

Загалом, члени Leaseurope (Європейська федерація лізингових і фінансових компаній) зафіксували консолідоване зростання нового бізнесу на 15,8%. За оцінками, Leaseurope представляв приблизно 91% європейського ринку лізингу в 2021 році.

Зауважимо, що Leaseurope виключає Ірландію зі свого опитування. Ми не можемо отримати достовірні дані про розмір ірландського ринку лізингу; тому Ірландія виключена з Глобального лізингового звіту. Але враховуючи великий сектор лізингу повітряних суден у країні, ринок лізингу є значним.

Збільшення бізнесу на 15,8%, про яке повідомляє Leaseurope, дещо відрізняється від показника Global Leasing Report Europe у 7,8%, оскільки у Звіті в якості базової ставки використовується долар США, опублікований в останній день року (2021). Leaseurope використовує євро як основну валюту з поправкою на коливання обмінного курсу.

Лізинг є основним джерелом інвестиційної підтримки для

№ п/п	Компанія	Країна	Галузь/сектор	Дохід від лізингової діяльності, 2021 р., млн. євро
1	Societe Generale	Франція	Банківський сектор	38,195
2	BNP Paribas	Франція	Банківський сектор	32,715
3	BMW	Німеччина	Автопроми слові сть	15,194
4	Rabobank	Нідерланди	Банківський сектор	13,773

європейського бізнесу, яким користуються компанії будь-якого розміру та в усіх галузях, включаючи державний сектор (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

5	Santander	Іспанія	Банківський сектор	13,050
6	Daimler	Німеччина	Автопроми слові сть	11,974
7	Credit Agricole	Франція	Банківський сектор	11,547
8	LeasePlan	Нідерланди	Лізинг	9,174
9	Credit Mutuel	Франція	Банківський сектор	9,062
10	RBS	Великобритан	Банківський сектор	8,740
11	Group BPCE (Natixis)	Франція	Банківський сектор	8,046
12	Volkswagen	Німеччина	Автопроми слові сть	7,880
13	Nordea Bank	Швеція	Банківський сектор	7,838
14	Unicredit	Італія	Банківський сектор	7,742
15	ING	Нідерланди	Банківський сектор	7,175

Провідні європейські лізингові компанії

Джерело: [39,37]

Азія. Показники азійського ринку лізингу були високими у 2021 році, і обсяг нового бізнесу в Азії зріс на 11,4% до 448 мільярдів доларів США. Азія займає 30,6% світового ринку.

Китай залишається другим за величиною ринком лізингу в світі зі значним відривом. У 2021 році новий бізнес становив 341,5 мільярда доларів США із зростанням на 10% у порівнянні з 2020 роком, що відображає загальну потужність китайської економіки у 2021 році.

У Японії, яка є п'ятим за величиною лізинговим ринком у світі, у 2021 році обсяг лізингових операцій зріс на 8,7%, а обсяг нових операцій склав 64,8 млрд доларів США. Він залишається другим за величиною ринком в Азії після Китаю.

Ринок Тайваню є третім за величиною в азіатському регіоні та зареєстрував зростання на 23,4% у 2021 році з обсягом нового бізнесу в 23 мільярди доларів США, що поставило його на 11 місце в топ-50. Четвертим за величиною ринком лізингу в Азії є Корея, яка займає 14 місце в рейтингу. у світі досягнуто нового обсягу бізнесу в 14,5 млрд доларів США, що на 12,1% більше, ніж у 2020 році.

В інших країнах Азії в Індії зареєстровано зростання нових бізнесів на 44,8%, а в Малайзії бізнес також зріс на 24,8%. Новий бізнес знову впав у

Гонконзі, ринок якого зараз постійно скорочується. У нас немає надійних даних для Таїланду, Сінгапуру, Пакистану та Індонезії.

Решта світу. Лізинг в Австралії є зрілим продуктом, який пропонується як частина портфоліо методів фінансування обладнання протягом понад 60 років. Лізинг є перевіреною технікою фінансування обладнання, яка підходить для всіх етапів економічного циклу, і очікується, що він і надалі відіграватиме важливу роль у підтримці та розвитку австралійської економіки.

Австралія посідає дев'яте місце в ТОП-50 із новим обсягом у 26,7 млрд доларів США у 2021 році. У нас немає надійних даних щодо Нової Зеландії. На Австралію/Нову Зеландію припадає 1,8% світового обсягу.

На частку Африки припадає лише 0,3% світового ринку лізингу, при цьому три африканські країни входять до топ-50: Південна Африка, Марокко та Нігерія. У 2021 році в регіоні було створено новий бізнес на 4,9 мільярда доларів США.

У Південній Америці національні лізингові асоціації не завжди фіксують дані про обсяги нових операцій, де наголос робиться на вартості портфеля. Це ускладнює визначення річного обсягу нових продажів для регіону, тому багато цифр у цьому звіті є приблизними.

Загальний обсяг нового бізнесу в південноамериканському регіоні склав 26,7 млрд доларів США, що на 74% більше, ніж у 2020 році. На Південну Америку припадає 1,8% загального світового обсягу оренди. Найбільшими ринками лізингу в Південній Америці за розміром є Колумбія, Бразилія, Чилі, Пуерто-Ріко та Перу.

Окремо слід згадати Пуерто-Ріко, де новий бізнес значно зріс на 636%, що стало насамперед результатом придбання K2 Capital Group компанією Popular Leasing, яка зараз представлена в даних [35].

Для країн, де були доступні достовірні дані, таблиця 2.4 містить показник проникнення лізингу за 2020 рік. GLR надає два виміри проникнення лізингу. Один показує відсоток інвестицій у конкретній країні,

які фінансуються за рахунок лізингу та купівлі в лізинг. Він розраховується як загальний обсяг нового лізингу, поділений на загальні інвестиції, без урахування нерухомості. Для найбільших країн огляд цих показників за останні роки наведено в табл.2.5.

Таблиця 2.5

**Порівняння рівня проникнення на ринок лізингу обладнання,
2019-2021 роки, млрд. дол. США**

	2019	2020	2021
США	22,0	22,0	22,0
Японія	5,7	5,1	4,6
Німеччина	18,1	16,2	18,6
Корея	9,0	9,0	9,0
Великобританія	34,3	28,4	35,2
Франція	17,4	17,5	16,7
Італія	14,6	13,4	13,7
Канада	36,0	42,0	43,0
Австралія	39,0	в/д	в/д
Швеція	22,8	22,3	26,6

Джерело: [39,37]

Другий метод вираження проникнення, запроваджений у GLR у 1999 році, стосується валового внутрішнього продукту (ВВП), тобто національного виробництва в цілому. У (Додаток В) наведено цифри та рейтинги для кожної країни у 2019-2021 роках.

Із двох показників перший (проникнення інвестицій) є кращим показником оскільки лізинг порівнюється в конкурентній боротьбі з альтернативними формами фінансування. Однак розрахунок коефіцієнта проникнення інвестицій залежить від визначення правильної статистики інвестицій у виробництво, з якою слід порівнювати лізинг.

Співвідношення лізингу з ВВП є більш надійним показником, оскільки він базується на більш широкому знаменнику. Крім того, інформація для всіх країн стала доступнішою.

При вимірюванні лізингу за допомогою економічної діяльності в цілому, це співвідношення підкреслює, які країни мають відносно розвинену галузь лізингу, або, в деяких випадках, де лізинг стратегічно просувається як джерело фінансування інвестицій [31, с.194].

І на останок проаналізуємо прогноз міжнародного лізингу у 2023 році.

Постійна інфляція, криза вартості життя, порушення ланцюгів постачання, посилення монетарної політики, вторгнення Росії в Україну та триваючі наслідки пандемії Covid-19 - усе це впливає на економічні перспективи [30, с.46].

Вторгнення росії в Україну продовжує дестабілізувати світову економіку. Ціни на газ у Європі зросли втричі з 2021 року, а Росія скоротила поставки до рівня нижче 20% від рівня 2021 року. Це підвищило перспективу дефіциту енергії взимку 2022 та 2023 років. Конфлікт також підштовхнув ціни на продукти харчування на світових ринках, що спричинило труднощі для домогосподарств з низькими доходами в усьому світі, особливо в країнах з низькими доходами.

За даними МВФ, більше третини світової економіки скоротиться у 2023 році, тоді як три найбільші економіки, США, Європейський Союз і Китай, продовжуватимуть зупинятися. За словами МВФ, для багатьох людей 2023 рік буде схожим на рецесію.

За прогнозами МВФ, глобальне зростання сповільниться з 6% у 2021 році до 3,2% у 2022 році та 2,7% у 2023 році. Це найслабший профіль зростання з 2001 року, за винятком глобальної фінансової кризи та гострої фази пандемії Covid-19. За прогнозами МВФ, глобальна інфляція зросте з 4,7% у 2021 році до 8,8% у 2022 році, але знизиться до 6,5% у 2023 році та до 4,1% до 2024 року.

На п'ять найбільших країн у рейтингу Global Leasing Report (США, Китай, Великобританія,

Німеччина та Японія формують понад 72% світового обсягу, а показники в цих країнах визначають загальну картину глобального обсягу бізнесу та

дані Global Leasing Report. . Зосередження уваги на цих регіонах може дати нам уявлення про те, куди ми прямуємо в наступні роки.

МВФ прогнозує річний ВВП США на рівні 1% у 2023 році. Це порівняно з 5,7% у 2021 році.

Прогнози щодо ринку лізингу обладнання в США у 2023 році є позитивними з винятково сильним третім кварталом. Відповідно до щомісячного індексу лізингу та фінансування Асоціації лізингу та фінансування обладнання (ELFA) (MLFI-25), який звітує про економічну діяльність 25 компаній, що представляють переріз сектору фінансування обладнання в США, загальний обсяг нових операцій у вересні 2022 року становив 10,2 долара США. млрд, що на 11% більше порівняно з аналогічним періодом минулого року порівняно з обсягом нових операцій у вересні 2021 року. Обсяг зріс на 16% порівняно з 8,8 млрд доларів США в серпні 2022 року. З початку року сукупний обсяг нових операцій зріс майже на 6% порівняно з 2021 роком.

За даними Національного бюро статистики Китаю, ВВП зріс на 3% за перші три квартали 2022 року в порівнянні з аналогічним періодом минулого року в постійних цінах. Уряд Китаю прискорив реалізацію пакету політичних заходів для стабілізації економіки та подальших заходів на основі вимог щодо забезпечення ефективного стримування Covid-19.

Часті локдауни в рамках політики «нульового поширення COVID-19» вплинули на економіку, особливо в другому кварталі 2022 року. За даними МВФ, сектор нерухомості, на який припадає приблизно одна п'ята частина економічної діяльності в Китаї, слабшає. Враховуючи розмір економіки Китаю та її важливість для глобальних ланцюгів поставок, це сильно обтяжуватиме світову торгівлю та діяльність.

У 2021 році індустрія лізингу в Китаї зросла на вражаючі 9,7%, але очікується, що у 2022 і 2023 роках зростання, швидше за все, сповільниться в результаті внутрішньої політики нульового поширення COVID-19. МВФ

прогнозує зростання ВВП Китаю на 3,2% у 2022 році та 4,4% у 2023 році. Проте інфляція в Китаї залишається низькою та стабільною.

Економіка Великої Британії зросла на 7,4% у 2021 році, що є вражаючим результатом, враховуючи вплив карантину через Covid. МВФ прогнозує зростання економіки Великобританії на 3,6% у 2022 році та 0,3% у 2023 році.

У жовтні 2022 року Комітет Банку Англії з фінансової політики повідомив, що вища інфляція та зростання процентних ставок обтяжуватимуть домогосподарств, які виплачують борги. Зростання процентних ставок також збільшить витрати на обслуговування боргу для британських компаній, тоді як вищі витрати на виробництво та зниження попиту домогосподарств вплинуть на прибутки бізнесу.

Тиск на прибутки компаній у поєднанні зі зростанням вартості кредитів зменшить здатність компаній обслуговувати свої борги, що, ймовірно, призведе до банкрутства деяких компаній і скорочення корпоративних витрат, оскільки деякі компанії прагнуть скоротити борги.

За прогнозами Банку Англії, ВВП продовжуватиме падати протягом 2023 року та першого півріччя 2024 року, оскільки високі ціни на енергоносії та істотно жорсткіші фінансові умови обтяжують витрати.

Асоціація фінансів та лізингу (FLA) повідомила, що за вісім місяців до серпня 2022 року кількість нового бізнесу була на 3% більшою, ніж за той самий період 2021 року. Загальний обсяг фінансування нових активів (переважно лізингу та викупу в розстрочку) зріс на 10% у Серпень 2021 року порівняно з тим же місяцем 2020 року.

У Великобританії фінансування бізнес-обладнання та фінансування заводів і машин повідомили про зростання нового бізнесу в серпні на 8% і 12% відповідно порівняно з тим же місяцем 2021 року. За той самий період фінансування комерційних транспортних засобів зросло на 6%.

Економіка Німеччини зросла на 2,6% у 2021 році, оскільки країна повільно оговтувалася від карантину через Covid. МВФ прогнозує зростання на 1,5% у 2022 році та зниження до -0,3% у 2023 році.

У жовтні 2022 року Німецький бундесбанк повідомив, що відсоткові ставки мають підвищитися, щоб забезпечити цінову стабільність у середньостроковій перспективі, таким чином запобігши інфляції на зростання німецької економіки. Бундесбанк припустив, що економіка Німеччини прямує до рецесії у 2023 році.

Незважаючи на відновлення у 2021 році, у 2022 році німецький ринок лізингу постраждав від дефіциту сировини та збоїв у ланцюжку поставок, які зменшили доступність нових транспортних засобів у кожному класі. Також готовність компаній інвестувати знижується через невизначеності щодо перебігу енергетичної кризи взимку 2022 року. Відповідно, компанії неохоче планують нові проекти та інвестиції на заміну [37].

У 2021 році економіка Японії зросла на 1,7%. МВФ прогнозує зростання ВВП на 1,7% у 2022 році та на 1,6% у 2023 році.

Банк Японії залишив свою короткострокову процентну ставку без змін на рівні -0,1%. Він прогнозує, що річна швидкість зміни ІСЦ, ймовірно, зросте до кінця 2022 року через зростання цін на енергоносії, продукти харчування та товари тривалого користування. Дивлячись на прогнозований розвиток ІСЦ за фінансовий рік, очікується, що швидкість зміни становитиме 3% у 2022 фінансовому році, а потім приблизно 1,5% у 2023 та 2024 фінансовому році.

Загальний обсяг нових лізингових операцій зріс на 8% у 2021 році. Японська асоціація лізингу повідомила, що обсяг лізингових операцій у першій половині 2022 року (фінансовий рік з квітня 2022 року по вересень 2022 року) зменшився на 2,1% порівняно з тим же періодом попереднього року. Обсяг операцій з оренди в Японії демонструє негативне зростання протягом чотирьох місяців поспіль, і перспективи на 2023 рік залишаються складними.

Виходячи із вище наведеного на рис 2.2 відобразимо прогноз зростання світового ринку лізингових послуг у 2023 та 2026 рр.

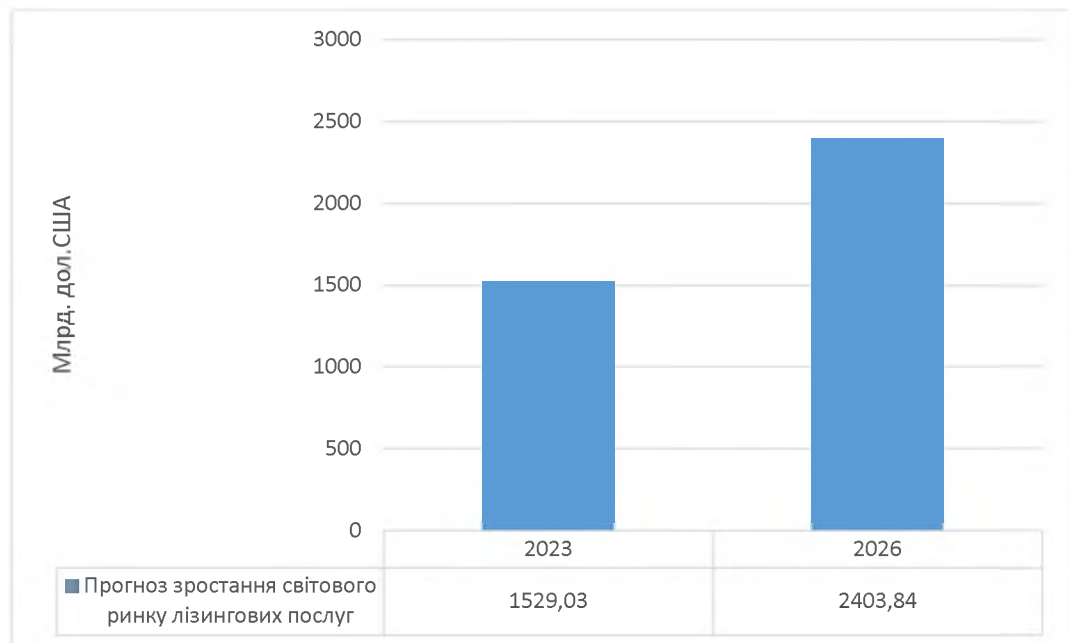

Рис. 2.2. Прогноз зростання світового ринку лізингових послуг у 2023 та 2026 рр. (млрд. дол. США)

Джерело: [39,37]

У перспективі очікується, що міжнародний ринок лізингу досягне 2403,84 млрд. дол. США у 2026 році при CAGR 12,0%.

Отже, незважаючи на невизначеність, протягом останніх років на фінансових ринках відбулось відновлення міжнародного лізингового сектора з високими показниками фінансових ключових показників ефективності, що спостерігаються протягом усього року.

2.2 Оцінка ефективності міжнародного лізингу в Україні

Використання лізингу є ефективним способом фінансування інвестицій для забезпечення фінансової незалежності підприємств. Хоча лізинг має багато переваг у розвинених країнах, в Україні він ще не настільки популярний через новини, відсутність досвіду та незалежну правову базу. В Україні інвестиції в основний капітал через лізинг складають менше 4%, тоді

як у розвинених країнах ця цифра сягає понад третини. Розвиток ринку лізингу в Україні значно відстає від розвинених країн, тому є необхідність провести його аналіз [4].

Розвиток фінансового лізингу в Україні обумовлений бажанням підприємств покращити виробництво через лізинг та наявність ліцензованих установ, які займаються наданням послуг з фінансового лізингу. Основні показники діяльності цих установ можна знайти в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Основні показники діяльності лізингодавців України за 2020-2022

рр.

Показник	2020	2021	2022
Кількість зареєстрованих установ	146	137	106
Кількість установ, які мають діючу ліцензію на право надання послуг з фінансового лізингу, од.	106	104	102
Вартість діючих договорів фінансового лізингу, (млн. грн.)	41956,6	47792,69	44 844,4
Кількість діючих договорів фінансового лізингу, од.	21760	22502	20 334
Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, млн. грн.	26057,6	25746	2 861,8
Кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, од.	13486	12306	1 225

Джерело: [20,17]

З таблиці 2.6 бачимо, що всього юридичний осіб, які мають право надавати окремі фінансові послуги та перебувати на обліку скоротилась з 146 юридичних осіб – лізингодавців у 2019 році до 106 у 2022 році, що на 27% менше, що відповідно вплинуло на кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, адже вона зменшилась з 13486 одиниць у 2020 році на загальну вартість 26057,60 млн. грн. до 1225 одиниць на загальну суму 2861,80 млн. грн., що на 90% та 89% відповідно менше.

Як бачимо, протягом 2020-2022 років відбулось помітне скорочення як в кількості установ, так і у вартості договорів фінансового лізингу, а також кількості договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період.

Проаналізувавши структуру вартості договорів фінансового лізингу, укладених протягом звітного періоду (табл.2.7), можна визначити на яку галузь припадає найбільша частка лізингових операцій.

Таблиця 2.7

**Вартість договорів, укладених протягом звітного періоду в Україні,
за галузями, за 2020-2022 роки, млн. грн.**

Назва галузі	2019	2020	2021
Будівництво	1133,3	1842,56	2714,2
Добувна промисловість	278,8	432,5	675,1
Легка промисловість	20,4	34,7	33,8
Машинобудування	69,9	449,3	147,9
Металургія	455,3	1319,78	623,1
Сільське господарство	6758,8	7513,83	12950,7
Сфера послуг	1723,5	5254,5	5932,5
Транспорт	5262,4	8678,9	5562,0
Харчова промисловість	1557,1	1241,5	1079,8
Хімічна промисловість	131,3	223,3	201,4
Медичне обслуговування	80,9	117,3	115,5
Комп'ютерна та телекомунікаційна сфера	353,5	190,5	425,3
Переробна промисловість	199,1	785,6	1028,4
Інше	8220,5	13872,3	16303,1
Всього	26244,8	41956,57	47792,8

Джерело: [20,17]

За аналізом можна відзначити, що договори фінансового лізингу зросли в ціні у таких галузях, як будівництво, комп'ютерні та телекомунікаційні послуги, добувна та переробна промисловість, а також в галузях послуг та сільського господарства.

Аналіз свідчить про те, що сільське господарство активно використовує фінансовий лізинг, оскільки можливість використання сучасної техніки та технологій є ключовим фактором підвищення ефективності роботи в цій галузі.

На рис 2.3 відображена динаміка вартості лізингових договорів, укладених протягом аналізованого періоду, за галузями, яка надає змогу більш детального оцінити дану структуру.

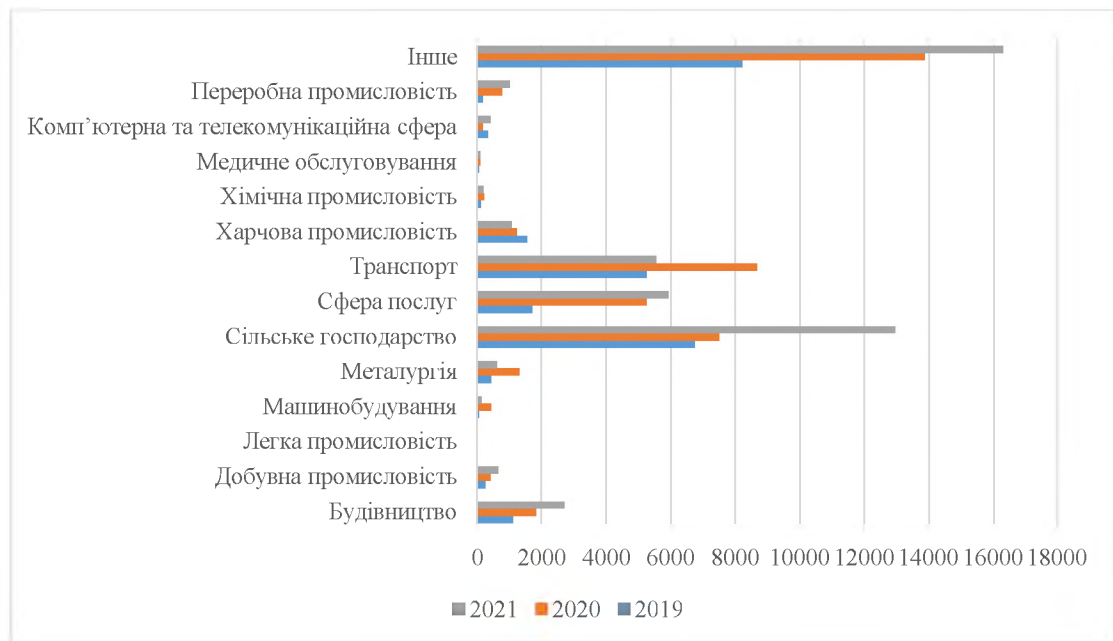

Рис. 2.3 Динаміка вартості договорів, укладених протягом звітної періоду, за галузями, млн. грн. за 2019-2021 рр., млн. грн

Джерело: [20,17]

Важливим показником оцінки стану лізингу в Україні є аналіз інформації, яка характеризує строки дії договору фінансового лізингу, дані представлені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Інформація щодо строку дії договорів фінансового лізингу, укладених протягом звітної періоду за 2020-2022 рр.

Період	Розподіл вартості договорів фінансового лізингу укладених протягом звітної періоду, за терміном їх дії, млн. грн.			
	Менше або дорівнює 2 рокам	Більше 2 або дорівнює 5 рокам	Більше 5 або дорівнює 10 рокам	Більше 10 років
2020	6357,3	28909,0	4275,5	2414,9
2021	9787,5	31217,6	4452,2	2335,4
2022	6 816,9	29 866,8	5 970,7	2 189,9

Джерело: [20,17]

Варто наголосити на тому, що протягом досліджуваного періоду найпопулярнішим терміном дії договору фінансового лізингу серед підприємств є від 2 до 5 років. Це свідчить про те, що саме цей період є найбільш популярним серед суб'єктів господарювання для укладання договорів фінансового лізингу.

Через свою специфіку лізинг постраждав від коронакризи менше, ніж кредитування. Аналітика НБУ показує, що портфель банківського лізингу просів на 142,5 млн. грн. з 15,7 млрд. грн. на 1 жовтня 2019 року до 15,5 млрд. грн. станом на 1 березня 2020 року [17].

Згідно даних Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» за підсумками 2021 року обсяг нового бізнесу членів Асоціації склав 35,3 млрд. грн., і це на 65% більше, ніж за попередній 2020 рік. Найуспішнішою декадою для лізингового ринку став третій квартал [16].

Лідерами ринку за обсягом нових угод стали компанії: OTP Leasing, Альфа- Лізинг, ULF. Їх сукупна частка склала 66% від загального обсягу нового бізнесу. За підсумками 2021 року, значно покращив свою лідерську позицію Альфа-Лізинг України, який піднявся з 5 сходинки [16].

Ключовими сегментами ринку в 2021 році були: колісний автотранспорт - 49% та с/г техніка – 31%. Агровиробники за минулий рік отримали на 22% більше техніки в лізинг. Це значить, що галузь здатна задовольняти зростаючий попит на оновлення та модернізацію сільськогосподарської техніки.

Найбільше аграріїв за рік профінансували компанії: OTP Leasing - 52%, Kredobank - 15%, Альфа-Лізинг - 11%, ULF - 7% [20].

Приріст нового бізнесу склав 10,5% до аналогічного періоду попереднього року. Лідерами за цим показником стали: ОТП Лізинг - 57%, Альфа-Лізинг - 17%.

Трактори залишаються найпоширенішим видом агротехніки для надання в лізинг, їх частка на ринку становить 35%. Найпопулярнішими марками тракторів для лізингу в зазначеному періоді стали: Беларус - 19%,

John Deere - 17%, New Holland - 15%, Case - 12%. Ще 11% від кількості техніки, профінансованої в лізинг припало на комбайни, 10% – на техніку для обробки ґрунту і 9% – на сіялки і жнивварки.

Загальна вартість лізингового портфелю всіх членів Асоціації на кінець 2021 року становила 29,6 млрд. грн. Вона збільшилась на 3% до попереднього кварталу, і на 27% за рік [16].

Трійкою компаній-лідерів за розміром портфелю є: ОТП Лізинг, Альфа-Лізинг Україна, Укргазбанк. Їх сукупна частка склала 60% від загальної вартості портфелю членів Асоціації.

Асоціація лізингодавців, проаналізувавши звітність, оприлюднену Національним банком, відзначає збереження тренду на зростання кількості і вартості лізингових угод як в небанківському, так і в банківському сегменті.

Так, вартість нових угод, укладених банками, склала 9,22 млрд. грн. в 2021 р. Це вказує на зростання на 37,5% порівняно з минулим роком [26]. Динаміка цього сегменту дещо уповільнилась, порівняно з сукупним результатами перших трьох кварталів (де приріст становив 68%), але все ще залишається вражаючою в умовах «ковідної» економіки. Вона випереджає макроекономічні показники, що підтверджує величезний потенціал та стійкість цього фінансового інструменту.

Останній квартал року став найуспішнішим для банківського лізингу. Вартість нових угод в четвертому кварталі сягнула 2,9 млрд. грн, що на 11% більше ніж у третьому кварталі, і на 60% більше ніж у другому [16].

Послуги фінансового лізингу в 2021 році загалом надавали 19 банків – на два оператори більше, ніж минулого року. Частка ТОП-3 банків продовжує падати з 65% до 59% від загальної вартості угод, тож зменшується концентрація і зростає конкурентність. До найбільш активних банків за результатами року входять:

Приватбанк (24,6% від вартості нових угод всіх банків), Укргазбанк (18%) і ПУМБ (16%), Таскомбанк (12%) та Кредобанк (11%) [2].

З точки зору динаміки, за річними показниками вирвався вперед банк «Інвестиції і Заощадження». Приріст вартості його нових угод склав 64663% до аналогічного періоду минулого року, і сягнув позначки 212 млн. грн. Примножив свої зусилля також і Укрексімбанк, який приріс на 10323%, уклавши угод на загальну суму в 156 млн. грн. Трійку лідерів за динамікою зростання завершує Полтава-банк, який збільшив вартість нових угод на 1724%, або до 7,5 млн. грн [20].

Також, зростанню сегменту сприяла активність кількох нових гравців, які не були активні минулого року. Серед них – Комінвестбанк, банк Південний, Банк Січ, Юнекс Банк.

Банківський портфель лізингових угод на звітну дату склав 11,3 млрд. грн, тобто він зріс на 3% за рік. Трійка найбільших банків за розміром лізингового портфелю має частку в 53% від загальної вартості портфелів банків. В п'ятірку лідерів за розміром портфеля входять Приватбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, ПУМБ та Кредобанк [20].

Частка юридичних осіб в нових лізингових угодах з банками склала 88%, інші 12% надані в роздріб фізичним особам. В портфелях розподіл за клієнтами аналогічний. Протягом року він не зазнав значних змін.

Важливою віхою у розвитку українського лізингу стала програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%», що офіційно стартувала 16 грудня 2021 року. 21 жовтня 2021 року постановою Уряду запроваджено державну програму підтримки суб'єктів мікро, малого та середнього підприємництва (ММСП) за договорами фінансового лізингу, розроблену Мінфіном [20]. «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» було запроваджено як доповнення до банківської компоненти раніше працюючої Програми кредитування, для посилення інвестиційної складової проекту та для спрощення доступу мікро, малого і середнього бізнесу до фінансового лізингу.

А 30 грудня 2021 року Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» підписала Меморандум про співпрацю з урядовим органом - Радою підприємців, а саме, Фондом розвитку підприємництва [16].

Скористатися нею можуть мікро-, малий і середній бізнес з річним доходом до 20 млн євро. Він має бути зареєстрований в Україні, бенефіціарами також повинні бути лише українці. Максимальна сума лізингу – 50 млн грн. Термін дії договору – 5 років. Власний внесок для чинного бізнесу – 10%, для новоствореного - 15%.

Також проаналізуємо розподіл джерел фінансування лізингових операцій за звітний період юридичними особами-лізингодавцями (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Розподіл джерел фінансування лізингових операцій у 2020-2022 роках юридичними особами – лізингодавцями (млн. грн)

Вид розподілу	2020	2021	2022
авансовий платіж	2 280,8	1 470,2	606,2
власний капітал	2 343,3	1 804,0	1 485,7
кредити банків	1 371,2	1 137,1	67,2
комерційні кредити постачальників	60,8	2,8	2,3
випуск цінних паперів	96,6	376,7	0,0
кошти міжнародних фінансових організацій	151,4	137,0	0,0
кошти державного та місцевих бюджетів	0,0	0,0	0,0
інші джерела	452,6	377,0	18,6
Всього	6 756,7	5 304,9	2 179,9

Джерело: [20,17]

З таблиці 2.9 бачимо, що у структурі розподілу джерел фінансування лізингових операцій у 2020-2022 роках юридичними особами – лізингодавцями найбільша кількість коштів надана у вигляді власного капіталу та кредитів банку. В контексті нашого дослідження варто виокремити кошти міжнародних фінансових організацій, динаміка яких за 2020-2021 роки знизилась на 14,40 млн. грн або на 9% (рис 2.4). У 2022 році коштів міжнародних фінансових організацій виділено не було, це пов'язано із початком воєнних дій на території нашої держави

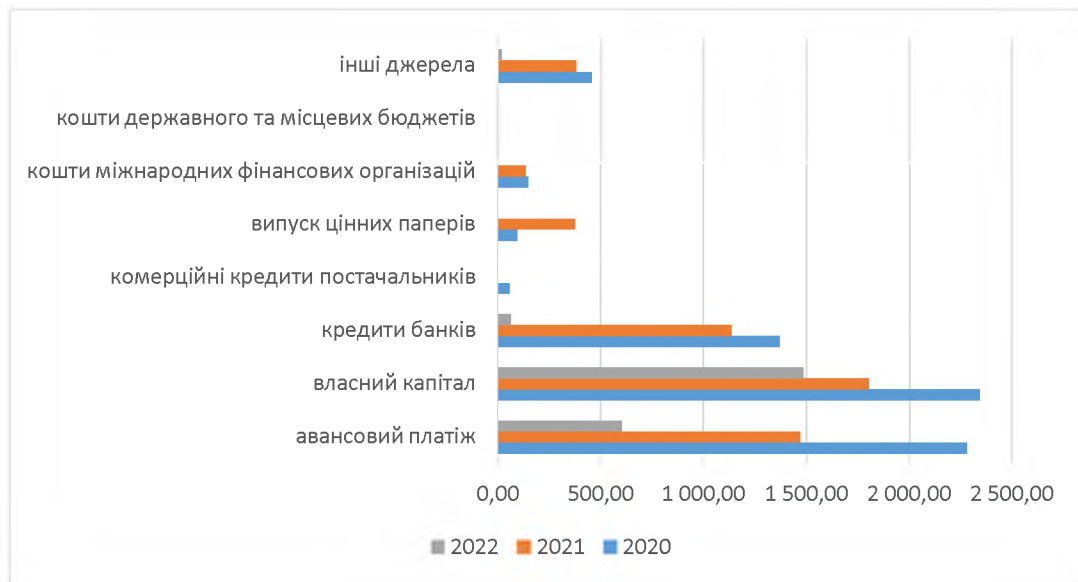

Рис 2.4 Розподіл джерел фінансування лізингових операцій у 2020-2022 роках юридичними особами – лізингодавцями (млн. грн)

Джерело: [20,17]

За даними станом на 2022 рік в Україні працює кілька міжнародних лізингових компаній, які активно діють на ринку. У таблиці 2.10 представлені декілька з них зі статистикою стосовно кількості філій в Україні та обсягів їхнього портфелю в країні у мільйонах доларів. Відомо, що UniCredit Leasing та Raiffeisen Leasing є двома найбільшими лізинговими компаніями в Україні.

Таблиця 2.10

Перелік найбільших міжнародних лізингових компаній, які ведуть свою діяльність в Україні

Лізингова компанія	Рік заснування	Кількість філій в Україні	Обсяги портфелю в Україні (у млн. доларів)
UniCredit Leasing	2002	8	255
Raiffeisen Leasing	2005	5	229
OTP Leasing	2006	6	197
Авто Лізинг Груп	2001	6	170
ING Lease Ukraine	2006	1	60

Джерело: [23]

Крім згаданих лізингових компаній, на українському ринку також працюють такі міжнародні гравці, як TBI Bank, BNP Paribas Leasing Solutions, Erste Group Bank AG, Pekao Leasing, та інші. Однак, їхні статистичні дані щодо кількості філій та обсягів портфелю в Україні наразі не надаються.

До важливих гравців на українському лізинговому ринку також належать вітчизняні компанії, такі як Кредит-Агріколь Лізинг, Укргазбанк Лізинг, Альфа-Лізинг та інші. Вони також забезпечують широкий спектр лізингових послуг для підприємств та фізичних осіб в Україні.

За даними Української Асоціації Лізингодавців, структура укладених лізингових договорів міжнародними лізинговими компаніями в Україні у 2021 році виглядає наступним чином за галузями (рис 2.5):

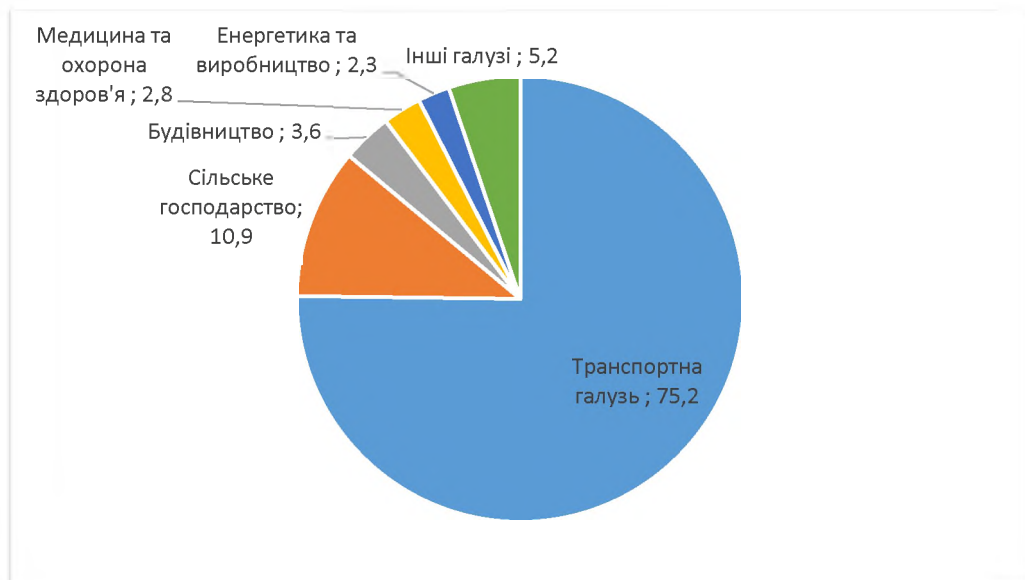

Рис 2.5 Структура укладених лізингових договорів міжнародними лізинговими компаніями в Україні у 2021 році (%)

Джерело: [6]

Згідно з даними, найбільш популярною галуззю для укладення лізингових угод в Україні у 2021 році є транспортна галузь. Це може бути пов'язано зі збільшенням потреби в транспортних засобах, особливо у зв'язку з пандемією COVID-19, коли збільшилась кількість доставок та перевезень.

Також можливо, що зростання економіки та зміна підходів до бізнесу підштовхнули компанії до укладання лізингових угод замість купівлі автопарку або іншого обладнання. Це дозволяє зменшити фінансові ризики та заощадити кошти на початковому етапі діяльності.

Крім того, велика кількість лізингових угод у сільськогосподарській галузі може бути пов'язана з тим, що для фермерів та аграрних підприємств важливо мати сучасне обладнання для підвищення виробничої ефективності та збільшення врожаю.

У будівельній галузі можна пояснити зростання кількості лізингових угод збільшенням попиту на будівельне обладнання та техніку, а також зменшенням витрат на їх придбання та утримання.

У довоєнний період в Україні спостерігалось збільшення обсягів міжнародного лізингу та розвиток нових напрямків цієї сфери. Основні тенденції розвитку міжнародного лізингу включали [24]:

1. Збільшення обсягів лізингу автотранспорту стає все більш популярним у зв'язку з тим, що це дає компаніям можливість отримати доступ до сучасного транспорту за доступними цінами.

2. Міжнародні лізингові компанії набувають все більшого розповсюдження на ринку, і вони пропонують клієнтам широкий спектр послуг з лізингу та фінансування.

3. Сучасні лізингові компанії додатково до традиційного лізингу пропонують інші послуги, такі як фінансування, страхування, управління автопарком та інші.

4. У лізинговій сфері спостерігається розвиток інноваційних технологій, таких як інтернет-платформи, що спрощують отримання лізингового фінансування та забезпечують ефективну взаємодію між клієнтами та компаніями.

5. Зростає кількість міжнародних лізингових угод, оскільки вони дозволяють компаніям розширювати свій бізнес на нових ринках за кордоном.

6. Лізинг обладнання стає все більш популярним у різних сферах, оскільки це дає компаніям можливість отримати доступ до сучасного обладнання та забезпечити його ефективне використання.

7. Розвиток зеленого лізингу, який спрямований на підтримку екологічної сталості та енергоефективності, стає все більш популярним в Україні, і все більше лізингових компаній пропонують зелений лізинг, який дозволяє компаніям використовувати екологічно чисте обладнання та технології.

8. Лізинг нерухомості стає все більш популярним у сфері комерційної нерухомості, оскільки це дозволяє компаніям отримати доступ до потрібної нерухомості за прийнятними умовами.

9. У зв'язку зі зростанням інтересу до відновлюваних джерел енергії, лізинг стає все більш важливим інструментом для фінансування проектів відновлюваної енергетики, збільшуючи свою роль в цій галузі.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що міжнародний лізинг є перспективним напрямком розвитку бізнесу в Україні. За останні роки спостерігається зростання обсягів укладених договорів міжнародного лізингу, особливо в сферах будівництва та транспорту. За допомогою міжнародного лізингу підприємства можуть отримати доступ до сучасної техніки та технологій, що дозволяє підвищувати ефективність виробництва та знижувати витрати. Однак, існують ризики, пов'язані зі зміною курсів валют та різними правовими нормами різних країн, тому важливо докладати зусиль для зниження цих ризиків та забезпечення стабільності укладених договорів.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ

Одна з головних причин збільшення популярності міжнародного лізингу полягає у зростанні міжнародної торгівлі, що стало можливим завдяки активному розвитку світової економіки та зниженню бар'єрів у міжнародній торгівлі. Більше компаній зацікавлені в розширенні своїх можливостей на зарубіжних ринках, а міжнародний лізинг допомагає їм в цьому, забезпечуючи фінансування для необхідного обладнання та майна.

Завдяки зростанню технологій та зменшенню вартості транспортування, міжнародний лізинг стає більш доступним та ефективним. Лізингові компанії можуть працювати з компаніями у будь-якій країні, що дає їм можливість забезпечувати широкий спектр обладнання та майна для лізингу.

Проте міжнародний лізинг також зустрічає виклики та ризики, пов'язані зі складністю міжнародного бізнесу та різницею в законодавстві та правових системах різних країн. Крім того, міжнародний лізинг може зазнавати валютного ризику, що може впливати на прибутковість лізингової компанії.

Також, зміни у політичній ситуації та законодавстві можуть впливати на можливості міжнародного лізингу та збільшувати ризики для лізингових компаній. Деякі країни можуть не бути такими привабливими для міжнародного лізингу через високий рівень корупції та недостатню захищеність прав лізингових компаній [41].

На сьогоднішній день, також існують бюрократичні перешкоди, які можуть затримувати процес укладення договору міжнародного лізингу, включаючи подолання різних правових, митних та податкових бар'єрів.

Ще однією складністю є невизначеність щодо правового статусу обладнання, яке знаходиться за межами країни. Це може ускладнити захист прав власності.

Третьою проблемою є можливість впливу валютних коливань на вартість лізингових платежів та можливі збитки для лізингодавця [42].

Іншими не менш важливими проблемами міжнародного лізингу є (рис 3.1).

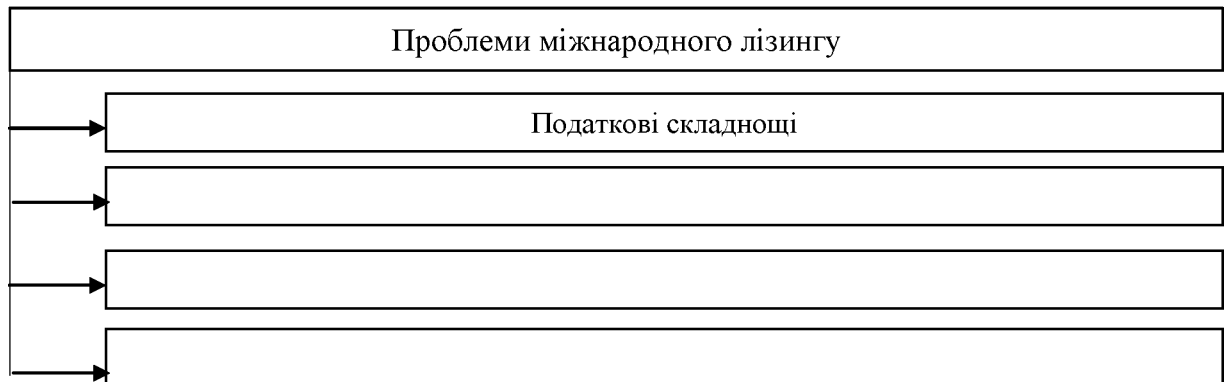

Рис 3.1 Проблеми міжнародного лізингу

Джерело: [2]

З рис 3.1 більш детально проаналізуємо дані проблеми.

Лізингові операції можуть виникати з проблемами щодо оподаткування, оскільки правила податкового зобов'язання можуть відрізнятися в кожній країні. Це може привести до збільшення витрат на лізинг та зниження конкурентоспроможності компаній на ринку.

Залучення фінансування є необхідністю для лізингових компаній для забезпечення фінансування своїх операцій, однак вони можуть стикатися з високими витратами на міжнародному рівні. Це може бути особливо складно для менших компаній, які не мають достатньої репутації та масштабів операцій.

Недостатнє регулювання лізингової діяльності в окремих країнах: Різні країни мають свої власні правила та регуляторні вимоги, які стосуються лізингової діяльності, що може призводити до додаткових складнощів для

компаній, що працюють в міжнародному масштабі та мають різноманітну клієнтську базу.

Високий рівень конкуренції на ринку лізингових послуг може спричиняти зниження цін на ці послуги та зменшення прибутку компаній. Проте, наявність конкуренції може також приводити до покращення якості та розширення асортименту лізингових послуг для клієнтів [2].

Виходячи із вище наведених проблем, висвітliamo перспективи розвитку міжнародного лізингу (рис 3.2).

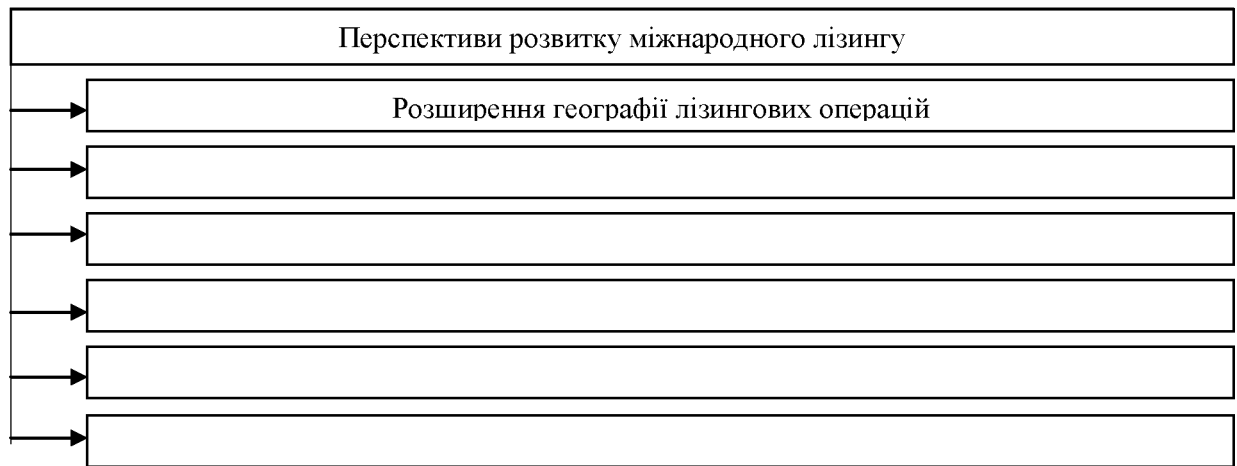

Рис 3.2 Перспективи розвитку міжнародного лізингу

Джерело: [2]

Із рис 3.2 охарактеризуємо перспективи розвитку міжнародного лізингу більш детальною

Розширення географії лізингових операцій – це можливість розширення ринку лізингових послуг на нові території з високим потенціалом для розвитку цього бізнесу. Це можна досягти через співпрацю з місцевими партнерами або придбання місцевих лізингових компаній. Однак, це також може вимагати додаткових зусиль для адаптації до місцевих умов та правил, що можуть бути різними в кожній країні.

Збільшення обсягів лізингових угод – ця перспектива передбачає збільшення кількості укладених лізингових угод, зокрема завдяки розширенню географії лізингових операцій та входженню в нові ринки. Для

цього може бути необхідно покращити маркетингову стратегію та розробити нові лізингові продукти, що задовольняють потреби різних груп клієнтів.

Розвиток нових форм лізингу – ця перспектива полягає в створенні та запровадженні нових форм лізингу, які зможуть привернути нових клієнтів та задовольнити різноманітні потреби ринку. Наприклад, можливими є форми лізингу, які передбачають оплату за результатом використання лізингового обладнання або послуг, що може забезпечити додаткові переваги для клієнтів та компаній.

Використання новітніх технологій в лізингу – ця перспектива полягає у використанні передових технологій у лізингових операціях з метою поліпшення ефективності та зменшення витрат. Наприклад, можливим є впровадження інноваційних рішень для моніторингу стану та використання лізингового обладнання, що допоможе збільшити його ефективність та продуктивність.

Співпраця з банками та іншими фінансовими установами. Успішний розвиток міжнародного лізингу включає співпрацю з банками та іншими фінансовими установами. Лізингові компанії можуть отримувати фінансування від банків та інших фінансових установ, що дозволяє їм розширювати обсяги лізингових операцій та знижувати власний фінансовий ризик. Також, співпраця з банками дозволяє лізинговим компаніям пропонувати більш гнучкі фінансові умови, що збільшує їх конкурентоспроможність на ринку. Банки в свою чергу можуть залучати нових клієнтів через співпрацю з лізинговими компаніями та розширювати свої фінансові можливості. Для успішної співпраці з банками та іншими фінансовими установами важливо мати добре структуровані фінансові показники та добру репутацію на ринку. Крім того, необхідно враховувати особливості фінансових регуляцій та законодавства країн, в яких діє лізингова компанія.

З іншого ракурсу, міжнародний лізинг має значний потенціал для просування новітніх технологій в компанії, що знаходяться в країнах з обмеженим доступом до фінансування.

Більш того, міжнародний лізинг може бути вигідним для лізингодавців, які прагнуть розширити свої бізнес-можливості на міжнародному рівні та розширити свій клієнтський портфель [38].

Аналізуючи основні проблеми діяльності та розвитку міжнародного лізингу в Україні, їх доцільно згрупувати за наступними видами (табл.3.1):

Таблиця 3.1

Проблеми міжнародного лізингу в Україні

Назва проблеми	Характеристика
Споживчі проблеми	«Низький рівень обізнаності серед представників малого та середнього бізнесу стосовно переваг і специфіки лізингу».
Управлінські проблеми	«Недостатній рівень менеджменту та отримання міжнародного досвіду вітчизняних лізингових компаній».
Маркетингові проблеми	«Низький рівень системи маркетингу діяльності лізингових компаній, їхня популяризації на ринку».
Конкурентні проблеми	«Жорстка конкуренція банківської системи; незначна конкуренція на лізинговому ринку, яка б сприяла стимулюванню розвитку лізингу».
Фінансові проблеми	«Недостатній рівень ділової активності та фінансової стійкості лізингодавців».
Ресурсні проблеми	«Формування лізинговими компаніями неефективної структури джерел фінансування лізингових операцій із обмеженими можливостями фінансування лізингових операцій і короткостроковим терміном кредитування банківськими установами лізингової діяльності».
Технічні проблеми	«Відсутність у вітчизняних лізингових компаніях ефективної уніфікованої системи автоматизації проведення лізингових операцій».
Кон'юнктурні проблеми	«Пов'язані з нерозвиненістю інфраструктури ринку лізингу».
Проблеми регіональної та галузевої концентрації	«Нерівномірний розподіл надання лізингових послуг у різних галузях економік».

Джерело: [34]

Уряд України сподівається, що ринок лізингу стане важливим чинником економічного розвитку в умовах війни із росією. Для забезпечення успішного розвитку міжнародного лізингу в Україні, необхідні наступні заходи:

- внесення змін до законодавства про лізинг, включаючи Закон України «Про фінансовий лізинг» та «Про прибутковий податок з

підприємств», а також врегулювання розбіжностей між нормами Цивільного та Господарського кодексів України та інших законів;

- впровадження механізму інвестиційної політики податкової амортизації для головних засобів виробничого призначення, що отримані у фінансовий лізинг;
- запобігання надмірному оподаткуванню нерезидентів, які займаються лізинговою роботою в країні;
- підготовка експертів в питаннях оренди в університетах та організаціях післядипломної освіти за допомогою угод з фірмами, установами та фізичними особами;
- створення науково-практичних пояснень до законодавства про лізинг та консультативного центру для підтримки клієнтів, зокрема для малих та середніх підприємств;
- розробка механізму рефінансування лізингових портфелів через процедуру продажу та сек'юритизацію, а також використання лізингу в міських інвестиційних проектах [8].

Особливої підтримки потребують аграрії-лізингоодержувачі. Аграрії, які скористалися лізингом, потребують додаткової державної підтримки. Розглядається можливість збільшення обсягів фінансової підтримки в рамках існуючих програм та запровадження механізму компенсації лізингових платежів для сільськогосподарських виробників зі ставкою 0% на рік. Також розглядається створення програм фінансової підтримки реального сектору економіки з використанням фінансового лізингу. Національний банк вже звернувся до Уряду з ініціативами щодо цього питання. Головні вимоги до таких програм - простота, зрозумілість та ефективність [9].

Необхідно створити умови для реструктуризації боргів лізингодавців, включаючи пропозиції банків про реструктуризацію заборгованості або кредитні канікули для лізингодавців. Банки також повинні вдосконалити оцінку фінансового стану лізингодавця для визначення кредитного ризику.

Згідно з Постановою Кабміну № 521, програми «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» були адаптовані до сучасних викликів, що включають розширення кола суб'єктів підприємництва та кількість галузей критичної інфраструктури в умовах воєнного стану [20].

Коли розмова заходить про проблеми та перспективи вітчизняного лізингу, не можна не згадати авіаційну галузь. Наприклад, Українська авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України» (МАУ) заявила 24 лютого 2022 року про призупинення виконання регулярних та чартерних рейсів через закриття повітряного простору України для літаків цивільної авіації. Однак з 21 березня МАУ вже пропонує свої літаки для чартерних та гуманітарних рейсів за межі України, а також у лізинг з повним обслуговуванням обладнання, його ремонтом і страхуванням. Навіть у часи воєнного стану та закриття повітряного простору України МАУ не здається і прагне продовжувати свою роботу, щоб забезпечити свій внесок у економічну стабільність України [15]. Подібні плани оголошувалися також у компанії SkyUp [14].

Важливим кроком у новому етапі міжнародних лізингових відносин є Документ, який був схвалений Конгресом США 28 квітня 2022 року і має назву «Закон про ленд-ліз Української демократії та оборони 2022 року» [33]. Ленд-ліз означає «позичати-давати в оренду», і в даному випадку він забезпечує Україну військовою допомогою. Наразі, у час війни, Україна не сплачує за зброю, але після війни ймовірно їй доведеться сплатити за цю допомогу. США можуть частково або повністю покрити вартість техніки, але поки не надали деталей щодо оплати.

Отже, висновуючи з дослідження проблем та перспектив міжнародного лізингу, можна зазначити, що цей ринок має великий потенціал для розвитку в майбутньому. Проте, на сьогодні існують певні проблеми, такі як нерівномірний розвиток лізингових ринків, складнощі з отриманням фінансування, ризики політичної та економічної нестабільності. Заходи державної підтримки та розвитку лізингової галузі, створення міжнародних

партнерств та покращення регулювання ринку можуть сприяти подоланню цих проблем та забезпечити подальший розвиток міжнародного лізингу.

ВИСНОВКИ

Дослідивши процес розвитку міжнародного лізингу, можемо зробити узагальнюючі висновки.

1. Охарактеризувавши еволюцію, сутність, види, форми та принципи проведення міжнародних лізингових операцій (послуг), встановлено, що перші докази оренди датуються приблизно 2000 роком до нашої ери, Це договір оренди у стародавньому шумерському місті Ур.

Міжнародний лізинг є міжнародний лізинг є формою міжнародного бізнесу, що полягає в передачі права на користування рухомим майном на умовах лізингу від лізингодавця до лізингодувача в іншій країні з метою забезпечення підтримки міжнародної торгівлі та інвестицій.

Основними видами міжнародного лізингу є: експортний, імпортний та внутрішній міжнародний лізинг.

Основними формами міжнародного лізингу є: фінансовий лізинг, операційний лізинг, капітальний лізинг, прямий лізинг та сублізинг.

Принципами проведення міжнародних лізингових операцій є: правовий принцип, економічний принцип, технічний принцип, принцип спеціалізації принцип ризику, принцип фінансування, принцип національного регулювання, принцип ринку, принцип взаємовигідності.

Основними функціями міжнародного лізингу є: кредитування, оперативний лізинг, фінансовий лізинг та Sale-and-leaseback.

2. Дослідивши механізм здійснення та законодавче регулювання міжнародних лізингових операцій, з'ясовано, що у багатьох країнах існує національне законодавство, що регулює лізингові операції, в тому числі і міжнародні. Наприклад, в Україні лізингові операції регулюються Законом України «Про лізинг», Цивільним кодексом України тощо. Іншими нормативно – правовими актами, що регулюють проведення міжнародних лізингових операцій є: конвенція ООН про уніфікацію певних правил, міжнародний закон про фінансовий лізинг, Європейська конвенція про лізинг, Кодекс України про лізинг.

Суб'єктами здійснення міжнародних лізингових операцій є: орендодавець, орендар та постачальник орендного майна.

Етапами здійснення міжнародних лізингових операцій є: визначення умов операції: орендодавець (лізингодавець) та орендар (лізингоприймач) визначають умови лізингової операції, такі як тривалість договору, розмір орендної плати, умови зберігання та експлуатації майна; вибір лізингодавця та лізингоприймача: лізингодавець та лізингоприймач вибираються відповідно до вимог договору та законодавства країн, де вони зареєстровані; передача майна: після укладення договору про лізинг, лізингодавець передає майно лізингоприймачу для використання на визначений термін; оплата орендної плати: лізингоприймач зобов'язаний сплачувати орендну плату лізингодавцю на визначені терміни; закінчення лізингової операції: після закінчення терміну дії договору, лізингоприймач повинен повернути майно лізингодавцю або придбати його за визначеною ціною.

3. Проаналізувавши міжнародний ринок лізингових послуг, визначено, що, глобальна лізингова галузь повідомила про вражаюче зростання обсягів нових операцій на 9,3% у 2021 році, оскільки глобальні економіки вийшли з карантину та відновилися інвестиції в обладнання. Три регіони, Північна Америка, Європа та Азії, припадає 96% світового обсягу лізингу. У Північній Америці зафіксовано зростання нових бізнесів на 7,4%, у Європі – на 7,8%. Бізнес в Азії зріс на 11,4%, зробивши її другим за

величиною регіоном після Північної Америки. В інших країнах Південна Америка зросла на вражаючі 74%. Австралія/Нова Зеландія зросла на 1,1%, а Африка – на 9,3%.

50 найбільших країн повідомили про обсяг нових операцій у розмірі 1463,19 мільярдів доларів США у 2021 році, що більше порівняно з 1338,19 мільярдів доларів США у 2020 році. Звіт показує, що глобальна галузь лізингу зросла на 84% за останнє десятиліття.

У перспективі очікується, що міжнародний ринок лізингу досягне 2403,84 млрд. дол. США у 2026 році при CAGR 12,0%.

4. Оцінивши ефективність міжнародного лізингу в Україні, встановлено, що всього юридичних осіб, які мають право надавати окремі фінансові послуги та перебувати на обліку скоротилась з 146 юридичних осіб – лізингодавців у 2019 році до 106 у 2022 році, що на 27% менше, що відповідно вплинуло на кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, адже вона зменшилась з 13486 одиниць у 2020 році на загальну вартість 26057,60 млн. грн. до 1225 одиниць на загальну суму 2861,80 млн. грн., що на 90% та 89% відповідно менше. Як бачимо, протягом 2020-2022 років відбулось помітне скорочення як в кількості установ, так і у вартості договорів фінансового лізингу, а також кількості договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період.

Відомо, що UniCredit Leasing та Raiffeisen Leasing є двома найбільшими лізинговими компаніями в Україні.

5. Висвітливши проблеми та перспективи розвитку міжнародного лізингу, визначено, що основними проблемами в даному напрямі є: бюрократичні перешкоди; невизначеність щодо правового статусу обладнання, яке знаходиться за кордоном; ризики валютних коливань; високі витрати на залучення фінансування; недостатнє регулювання лізингової діяльності в окремих країнах; висока конкуренція на ринку лізингових послуг.

Перспективами міжнародного лізингу є: розширення географії лізингових операцій; збільшення обсягів лізингових угод; розвиток нових форм лізингу; використання новітніх технологій в лізингу; співпраця з банками та іншими фінансовими установами; введення нових фінансових інструментів у лізинг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисенко Н.М. "Міжнародний лізинг як форма фінансування зовнішньоекономічної діяльності". Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2009. Випуск 4. С. 181-186.
2. Васильченко А. І. (2019). Проблеми та перспективи розвитку міжнародного лізингу. Економічні науки, 2(168), с. 24-28.
3. Гриценко О. С. Суть лізингу, оренди: можливості і переваги / О. С. Гриценко, О. М. Саченко, О. О. Клименко, В.П. Власюк // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2019. – №40. – С.146-155.
4. Дані Європейською асоціації оренди та лізингу (European Rental and Leasing Association, ERA). URL: <https://www.erarental.org/en/about-us/the-rental-industry/rental-terms-and-conditions>. (дата звернення 08.03.2023 р)
5. Єрмакова Т.М. "Міжнародний лізинг: поняття, форми, переваги та недоліки". Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2016. № 30. С. 143-150.
6. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній та лізингодавців. URL: https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stand-i-rozvytok-finansovykh_kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html. (дата звернення 18.03.2023 р)

7. Коваленко Н. Тенденції розвитку лізингу: світовий досвід і реалії в Україні / Н. Коваленко, Ю. Човнюк // Банківська справа, 2019. – № 6. – С. 29-32.
8. Карпова А.С. Міжнародний лізинг в системі транснаціонального бізнесу [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: 056 - міжнародні економічні відносини /А.С. Карпова; наук. керівник Ю.М. Петрушенко - Суми: СумДУ, 2020. – 55 с.
9. Колесник М.С. Проблеми розвитку ринку лізингових послуг в умовах пандемії COVID-19. Київ, 2022. 97 стор. URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55247/1/%D0%A4%D0%9C%D0%92_2022_292_%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%9C%D0%A1.pdf (дата звернення 12.04.2023 р)
10. Колесніченко Г. Ризики в міжнародних лізингових операціях / Г. Колесніченко // Економіка та бізнес. - 2018. - № 19. - С. 77-85. 2100
11. Кучеренко А.І. "Міжнародний лізинг в зовнішньоекономічній діяльності". Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2015. № 12 (3). С. 24-26.
12. Максименко С.Д. "Міжнародний лізинг як фінансовий механізм інвестування в розвиток національної економіки". Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 6 (2). С. 121-124.
13. Маркович І.П. "Міжнародний лізинг як форма зовнішньоекономічної діяльності". Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 5 (10). С. 5-12.
14. Офіційний сайт авіакомпанії «SkyUp».URL: <https://skyup.aero.com/ua/uk> (дата звернення 18.03.2023 р)
15. Офіційний сайт МАУ Україна.URL: <https://www.flyuia.com> (дата звернення 18.03.2023 р)
16. Офіційний сайт Фонду лізингу і фінансування обладнання. URL: <https://www.leasefoundation.org/> (дата звернення 15.03.2023 р)

17. Офіційні дані Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 18.03.2023 р)
18. Офіційні дані журналу Leasing Life. URL: <https://www.leasinglife.com/> (дата звернення 08.03.2023 р)
19. Офіційні дані Міжнародної торгівельної палати. URL: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-2020/> (дата звернення 12.03.2023 р)
20. Офіційні дані Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 18.03.2023 р)
21. Огляд ринку лізингу України від Українського об'єднання лізингодавців / Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців». 29.09.2020 URL: <http://uul.com.ua/2020/oglyad-rynku-lizyngu-ukrayiny-vid-ukrayinskogo-obyednannya-lizyngodavtsiv> (дата звернення 18.03.2023 р)
22. Офіційні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. URL: <https://www.nerc.gov.ua/> (дата звернення 12.03.2023 р)
23. Оцінка ефективності лізингу як форми фінансування діяльності підприємства. Finalearn Фінансова аналітика: веб-сайт URL: <http://www.finalearn.com/lifer-206.html>. (дата звернення 18.03.2023 р)
24. Оцінка ефективності лізингу як форми фінансування діяльності підприємства. Finalearn Фінансова аналітика: веб-сайт URL: <http://www.finalearn.com/lifer-206.html>. (дата звернення 18.03.2023 р)
25. Павлова Н.В. та Ігнатенко О.В. "Міжнародний лізинг як форма міжнародного бізнесу". Економіка. Фінанси. Право. 2017. № 2. С. 58-62.
26. Пархоменко О.М. "Міжнародний лізинг: поняття, етапи розвитку, переваги та недоліки". Бізнес Інформ. 2018. № 8. С. 216-221.
27. Потриваєва Н. В. Історичні аспекти зарубіжного досвіду розвитку лізингових відносин / Н. В. Потриваєва, І. В. Агеєнко // Modern economics. 2017. – № 2. – С. 55-59

28. Про лізинг. Закон України від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_104800-98#Text (дата звернення 08.03.2023 р)
29. Рибчук А. Еволюція міжнародного ринку лізингових послуг / А. Рибчук, І. Журба, Ю. Кравчик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2022. – № 5, т. 1. – С. 214-220.
30. Ричка М.А. Аналіз іноземного інвестування України в глобалізаційних процесах/ М.А. Ричка, А.О. Ільченко // Інфраструктура ринку. – 2020. – № 42. – С. 46-53.
31. Сидоренко К.В. Трансформація економіки України під впливом глобалізаційних процесів сьогодення / В. С. Марченко, К. В. Сидоренко // Сучасні проблеми глобалізаційних процесів у світовій економіці: XII міжнар. наук.-практ. конф., 11 листопада 2019 р.: тези доп. – К., 2019. – С. 194-196.
32. Сіпеева А. О. Розвиток ринку лізингових послуг у системі міжнародних торговельних відносин : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. 292 - міжнародні економічні відносини / наук. кер. І. Є. Ярова. Суми : Сумський державний університет, 2021. 41 с.
33. Спеціальний проєкт Mind.Ua, Денис Закіянов «Ленд-ліз на \$33 млрд та конфіскації: як США допоможуть Україні перемогти» - URL: <https://mind.ua/publications/20240545-lend-liz-na-33-mlrd-ta-konfiskaciyi-yak-ssha-dopomozhut-ukrayini-peremogti>. (дата звернення 18.03.2023 р)
34. Шевченко Н.В. Проблеми розвитку вітчизняних лізингових компаній в умовах кризи / Н.В. Шевченко, Г.І. Пушак // Вісник економічної науки України. - 2022. - № 1 (42). - С. 106-109. - Бібліогр.: 9 назв. - укр.
35. Bloomberg «Biden Signs Lend-Lease Act to Speed Weapons Delivery to Ukraine» URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-05-09/biden-signs-lendlease-act-to-speed-weapons-delivery-to-ukraine>. (дата звернення 15.03.2023 р)
36. Brusovani, M. (2018). The role of export leasing in global value chains. *Journal of International Economics*, 115, 1-15.

37. Global Leasing Report / White Clarke Group. 2022 URL: <https://www.whiteclarkegroup.com> (дата звернення 15.03.2023 р)
38. H. Fakhari and S. Kaviani. (2021). "International leasing in the post-COVID-19 world: Opportunities and challenges". *Journal of Cleaner Production*, 291, 125919.
39. Innovation and Resilience Drive Growth in the Global Leasing Markets. *Innovation and Resilience Drive Growth in the Global Leasing Markets*. URL: https://storage.pardot.com/682923/16772297792zz5BW1M/Solifi_Global_Leasing_Report_2023.pdf (дата звернення 15.03.2023 р)
40. Jain, S. (2019). An analysis of the determinants of financial leasing in developing countries: Evidence from India. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 7(9), 111-123
41. Karoui, A., Boubaker, S., & Nguyen, P. (2019). The impact of political instability and regulatory changes on cross-border leasing activities. *International Review of Financial Analysis*, 64, 28-41.
42. Kolesnyk, M. (2019). International leasing: challenges and prospects. *Ukrainian Journal of Applied Economics*, 4(1), с. 38-43.
43. S. K. Rathi and P. S. Pimpley. (2018). "International leasing - a review of trends, issues and challenges". *Journal of Leasing and Asset Finance*, 14(1), 20-30.
44. Schroth P. W. (2011) Financial leasing of equipment in the law of the United States. *Uniform Law Review*. 2011. Vol. 16. Is. 1–2. Pp. 437–467. <https://doi.org/10.1093/ulr/16.1-2.437>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Класифікація видів міжнародного лізингу

Вид міжнародного лізингу	Пояснення
Кросс-бордер лізинг	«Лізингова угода між компанією лізингодавцем з однієї країни та компанією лізингодержателем з іншої країни, коли предмет лізингу пересувається через межу між країнами».
Імпортний лізинг	«Лізингова угода, в якій компанія лізингодержатель отримує обладнання або інше майно з-за кордону для використання в своїй країні».
Експортний лізинг	«Лізингова угода, в якій компанія лізингодавець з країни виробництва забезпечує компанію лізингодержателя з іншої країни обладнанням або іншим майном, яке буде вироблятися в країні лізингодержателя».
Фінансовий лізинг	«Лізингова угода, в якій компанія лізингодавець забезпечує компанію лізингодержателя обладнанням або іншим майном на певний строк, після якого лізингодержатель може придбати предмет лізингу за зазначеною угодою ціною або повернути його лізингодавцю».
Оперативний лізинг	«Форма лізингу, при якій компанія (лізингодавець) надає користувачеві (лізинготримувачу) право використовувати обладнання, транспортні засоби або інше майно, що належить лізингодавцю, на умовах оперативного лізингу».
Внутрішній	«Лізингодавець і лізингодувач знаходяться в одній

лізинг	країні. Лізингодавець надає лізингодувачеві право на користування обладнанням чи транспортним засобом, що виготовлені в цій же країні, з метою використання його в країні».
Транскордонний лізинг	«Лізингодавець і лізингодувач знаходяться в різних країнах. Лізингодавець надає лізингодувачеві право на користування обладнанням чи транспортним засобом, що виготовлені в країні лізингодавця, з метою використання його в країні лізингодувача».

Джерело: [40,36]

Додаток Б

Таблиця Б.1

Глобальний обсяг лізингових угод, 2021 рік

Рейтин	Код континенту	Країна	Річний обсяг	% зростання 2020-2021 роки	% ринку проникнення	Джерело
1	NA	США	472.97	7.40	22.0	(8)
2	A	Китай	341.46	10.71	9.9	(9)
3	E	Об'єднане Королівство	91.97	14.32	35.2	(2)
4	E	Німеччина	90.44	21.85	18.6	(2)
5	A	Японія	64.82	8.71	4.6	(1)
6	E	Франція	59.63	12.50	16.7	(2)
7	E	Італія	34.45	25.61	13.7	(2)
8	NA	Канада	30.63	6.93	43.0	(1)
9	ANT	Австралія	26.71	7.65	в/д	(1)
10	E	Швеція	25.51	30.16	26.6	(2)
11	A	Тайвань	23.02	23.40	11.0	(1)
12	E	Польща	21.94	25.62	25.6	(2)
13	E	Росія	17.00	п/а	в/д	(8)
14	A	Корея	14.50	12.14	9.0	(1)
15	E	Швейцарія	13.82	- 2.58	11.4	(2)
16	E	Данія	11.62	4.97	24.0	(2)
17	E	Іспанія	11.51	29.98	7.2	(2)
18	E	Австрія	9.57	2.07	13.6	(2)
19	SA	Колумбія	8.81	36.00	в/д	(4)
20	E	Норвегія	8.46	12.98	11.5	(2)
21	E	Бельгія	8.37	13.04	10.2	(2)
22	E	Нідерланди	8.26	4.00	7.2	(2)
23	NA	Мексика	6.79	2.30	в/д	(4)
24	SA	Бразилія	5.92	72.20	в/д	(4)
25	E	Чеська Республіка	5.15	15.37	10.5	(2)
26	SA	Чилі	4.94	37.50	в/д	(4)
27	SA	Пуерто Ріко	4.69	636.00	в/д	(4)
28	E	Туреччина	4.29	48.15	в/д	(2)
29	E	Фінляндія	4.00	- 7.50	в/д	(9)
30	E	Португалія	3.64	5.53	11.6	(2)
31	E	Словаччина	3.05	13.92	19.4	(2)
32	E	Угорщина	2.87	13.21	6.3	(2)
33	A	Індія	2.65	44.80	2.6	(9)
34	E	Литва	2.48	53.86	24.4	(2)
35	E	Словенія	2.07	32.89	17.9	(2)
36	AF	Південна Африка	1.95	0.01	в/д	(8)

37	SA	Перу	1.77	40.30	в/д	(4)
38	E	Болгарія	1.61	22.98	14.2	(2)
39	AF	Марокко	1.58	28.89	в/д	(2)
40	E	Естонія	1.42	39.91	24.4	(2)
41	AF	Нігерія	1.40	585.70	в/д	(1)
42	E	Хорватія	1.23	23.25	в/д	(2)
43	A	Малайзія	1.18	24.81	в/д	(1)
44	E	Латвія	0.82	31.19	11.2	(2)
45	E	Греція	0.73	20.02	3.8	(2)
46	E	Сербія	0.63	34.80	в/д	(1)
47	SA	Аргентина	0.39	263.40	в/д	(4)
48	A	Узбекистан	0.23	40.00	1.1	(1)
49	SA	Коста-Ріка	0.14	137.90	в/д	(4)
50	A	Гонконг	0.10	- 39.00	в/д	(1)
		Всього	1463,19			

Джерело: [10]

Додаток В

Таблиця В.1

Річний обсяг міжнародного лізингу у % від ВВП у 2019-2021 роках

Рейтинг	Країна	2021 коефіцієнт	Рейтинг	Країна	2020 коефіцієнт	Рейтинг	Країна	Коефіцієнт 2019 року
1	Пуерто Ріко	4.32	1	Швеція	3.77	1	Естонія	4.23
2	Швеція	4.01	2	Естонія	3.53	2	Литва	3,84
3	Естонія	3.82	3	Данія	3.33	3	Швеція	3.70
4	Литва	3.78	4	Польща	3.24	4	Польща	3.43
5	Словенія	3.35	5	Словенія	3.21	5	Об'єднане	3.41
6	Польща	3.23	6	Литва	3.10	6	Данія	3.40
7	Тайвань	2,97	7	Об'єднане	3.08	7	Словенія	3.26
8	Данія	2.92	8	Тайвань	2.75	8	Словаччин	3.02
9	Об'єднане	2,89	9	Словаччин	2.73	9	Латвія	2.75
10	Колумбія	2.80	10	Колумбія	2.36	10	Хорватія	2.55
11	Словаччина	2.65	11	Австрія	2.33	11	Тайвань	2.55
12	Німеччина	2.12	12	Франція	2.17	12	Німеччина	2.26
13	Латвія	2.11	13	США	2.11	13	Австрія	2.25
14	США	2.06	14	Норвегія	2.10	14	США	2.21
15	Франція	2.02	15	Німеччина	2.08	15	Чеська	2.17
16	Австрія	2.01	16	Швейцарія	2.05	16	Норвегія	2.15
17	Болгарія	2.00	17	Латвія	2.03	17	Франція	2.13
18	Китай	1.92	18	Китай	2.02	18	Швейцарія	2.06
19	Чеська	1.83	19	Австралія	1,94	19	Болгарія	2.05
20	Хорватія	1.82	20	Білорусь	1,94	20	Австралія	1,97
21	Норвегія	1.75	21	Хорватія	1.90	21	Фінляндія	1,89
22	Швейцарія	1.73	22	Чеська	1.87	22	Португалія	1,89
23	Італія	1.64	23	Болгарія	1.82	23	Угорщина	1.87
24	Австралія	1.63	24	Канада	1.73	24	Китай	1.71
25	Угорщина	1.57	25	Угорщина	1.69	25	Італія	1,65
26	Чилі	1.56	26	Португалія	1.62	26	Чилі	1.57
27	Канада	1.54	27	Фінляндія	1.60	27	Канада	1.54
28	Португалія	1.46	28	Італія	1.56	28	Бельгія	1.50
29	Бельгія	1.40	29	Бельгія	1.55	29	Японія	1.45
30	Фінляндія	1.34	30	Чилі	1.42	30	Росія	1.45
31	Японія	1.31	31	Росія	1.42	31	Сербія	1.23
32	Марокко	1.11	32	Японія	1.32	32	Марокко	1.10
33	Сербія	1,00	33	Марокко	1.13	33	Південна	1.08

34	Росія	0,96	34	Сербія	0,94	34	Нідерланди	1.02
35	Нідерланди	0,81	35	Нідерланди	0,93	35	Колумбія	1.01
36	Іспанія	0,81	36	Корея	0,86	36	Іспанія	0,82
37	Корея	0,80	37	Іспанія	0,74	37	Мексика	0,76
38	Перу	0,78	38	Україна	0,73	38	Корея	0,73
39	Туреччина	0,52	39	Мексика	0,62	39	Перу	0,71
40	Мексика	0,52	40	Перу	0,61	40	Кенія	0,53
41	Південна	0,47	41	Пуерто	0,59	41	Україна	0,47
42	Бразилія	0,37	42	Південна	0,58	42	Туреччина	0,42
43	Греція	0,34	43	Туреччина	0,56	43	Пуерто	0,38
44	Узбекистан	0,33	44	Кенія	0,39	44	Малайзія	0,36
45	Нігерія	0,32	45	Греція	0,34	45	Єгипет	0,29
46	Малайзія	0,32	46	Малайзія	0,29	46	Греція	0,25
47	Коста-Ріка	0,22	47	Бразилія	0,24	47	Бразилія	0,23
48	Індія	0,08	48	Єгипет	0,18	48	Нігерія	0,23
49	Аргентина	0,08	49	Індія	0,07	49	Іран	0,13
50	Гонконг	0,03	50	Нігерія	0,05	50	Індія	0,05

Джерело: [10]

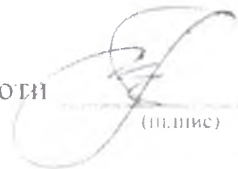
Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

на тему "Міжнародний лізинг в умовах нестабільної економічної ситуації"

Григоренко Андрій Андрійович

Після розгляду роботи, представленої до захисту, керівник кафедри, Сергій Сергійович, схилюється до задоволення даної роботи, вважаючи її достатньою для отримання диплома. Рекомендовано до захисту з позитивною оцінкою.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

(п.п.іс)

Висновок кафедри про випуск кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти

Григоренко Андрій Андрійович
(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «6» 06 202 2 № 12 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
Рижакова Андрія Андрійовича
на тему
Процес розвитку міжнародного лізингу

Актуальність теми «Процес розвитку міжнародного лізингу» залишається важливою і релевантною в сучасному світі. Лізинг, який є формою фінансування, де одна компанія надає іншій компанії право використовувати майно за плату, стає все більш популярним у міжнародному контексті. Це обумовлено такими факторами, як глобалізація бізнесу, фінансові переваги, гнучкість та інші.

Процес розвитку міжнародного лізингу має свої перспективи, які включають розширення географії лізингових операцій, збільшення обсягів угод, розвиток нових форм лізингу, використання новітніх технологій, співпрацю з фінансовими установами та введення нових фінансових інструментів.

У роботі здійснено детальний аналіз проблем та перспектив розвитку міжнародного лізингу. Використані методологія та підходи до дослідження відповідають вимогам наукових робіт. Присутність текстового та табличного матеріалу надає глибоку інформацію про тему.

Важливими компонентами роботи є оцінка міжнародного ринку лізингових послуг та якісний аналіз проблем та перспектив. Робота заслуговує високої оцінки і демонструє добре зроблене дослідження даної теми.

Загальний висновок і оцінка роботи. У даній роботі було детально розкрито проблематику обраного напрямку, описано наявні проблеми та надано практичні рекомендації щодо їхнього вирішення. На підставі описаного матеріалу, бакалаврська кваліфікаційна робота виконана у відповідності з завданням та з дотриманням всіх вимог. Робота заслуговує оцінки «відмінно», а її автор Рижаков Андрій Андрійович – присвоєння кваліфікації «бакалавра» з міжнародних економічних відносин.

Рецензент к.е.н.,
доцент кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки

(підпис, М.П.)

I.B. Минчинська

« 09 » 06 2023 р.

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра міжнародних економічних відносин

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Рижаков Андрій Андрійович

Курс/група _____ МЕБ-19-1 _____

Тема курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Міжнародний ринок лізингу в умовах глобальної економічної нестабільності»

П. І. Б. наукового керівника

Белінська Я.В.

Дата захисту

13.06.2019

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 77,5 %. Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 20,9 %, цитат 0,07 %.

Провідний
фахівець

Рябенко МС